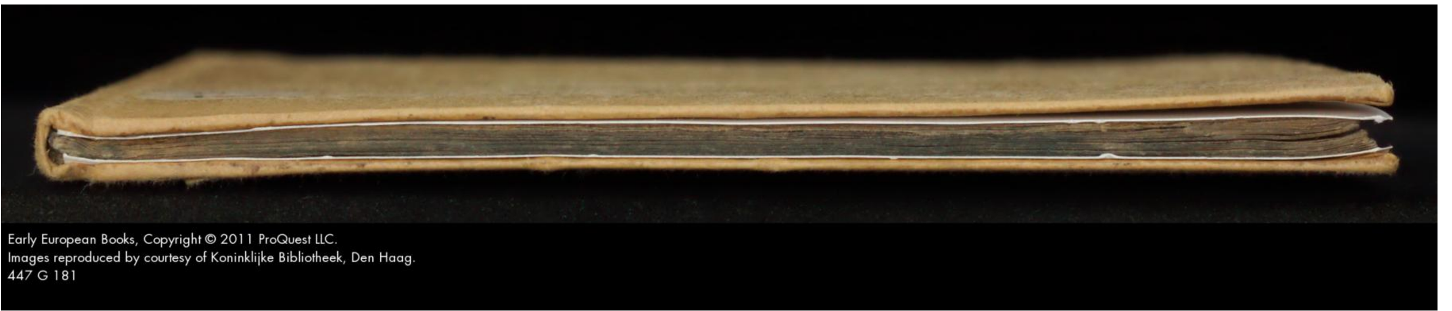
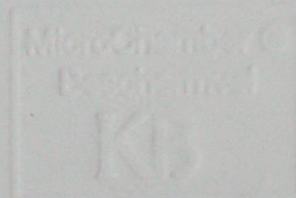
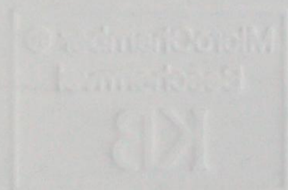

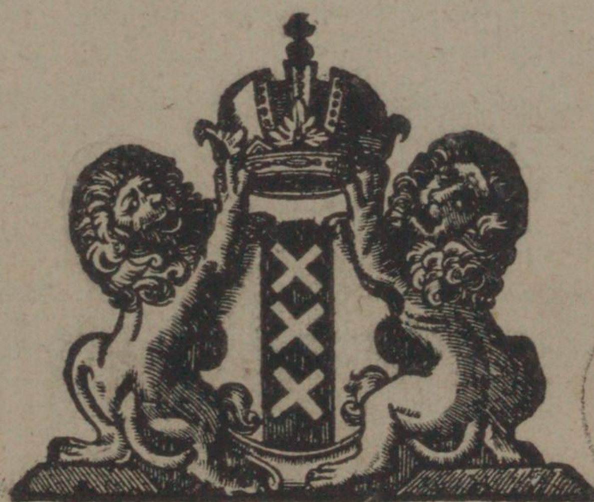

DE VRYAADIE VAN LACTANCE EN NICOLE

Door I. De Wiise.

Vertoont op de Amsterdamsche Schouburgh, *den 8. Maert* 1646.

t'AMSTERDAM,

Gedruckt by *Cornelis Iansz.* Boeck-verkooper, aen de Nieuwe-Kerck, by 't Grootschool, in't jaer MDC XLVI

Inhoudt van 't eerste Deel.

NICOLE in klachten, over de ontrouw by Lactance, ('t sint haer vertreck nae Fabrian, door Min vervoert op Catelle) aen haer gepleeght, begeeft sich inder nacht in een Nonnen kleedt vermomt, de Vryaadje van Lactance en Catelle te beluysteren, verstaende dat Lactance sich beklaeghde over 't missen van zyn Paadje, besluyt haer dienst in Paadjes schijn aen Lactance op te offeren, op hoope door haer ghetrouwe diensten, het harte van Lactance te haerwaerts weder te doen neyghen, en alsdan haer te ontdecken.

Het tweede Deel.

Lactance, Nicole (nu Romulus genaemt als een Paadje) in zyn dienst genomē hebbende, send de selve na Catelle, daer komende, valt Catelle (door Min vervoert, achtende een Mans persoon aen te spreken) Nicole om den hals, ontdeckt haer Min, en versoeckt de selve tot haer Man: Nicole (verhoopende door dese middel Catelles harte van Lactance, en 't zyne van Catelle af keerigh te maecken,) veynst sich mede op Catelle verlieft te zyn, aen-radende de selve in dese saeck behendighlijck ter werck te gaen, ende Lactance (op dat hy niet en merck, Romulus daer oorsaeck af te zijn) allenghsjens meer en meer af te setten: Het welck soo beslooten zynde, neemt Nicole haer af-scheydt, met belofte sich volkomelijck (Lactance t' eenemael afgeset zynde) aen Catelle over te geven.

Het derde Deel.

Pizo (in 't plunderen van Romen, nu drie jaren geleden, Ambrosius zyn Vader door een Duytsch Edelman ontvoert) te Giezi aen komende, soeckt onbekent de gelegentheydt syns Vaders te vernemen, ende wert by Catelle, die Romulus dacht voor te hebben

(welcken Pizo als een Broeder van Nicole van aensicht t' eenemael ghelijck , ende boven dien even-eens ghekleedt zynde) aengeroepen, ende voor Romulus omhelst , doch door de komste van Catelles Vader ghenootsaeckt zyn af scheydt te nemen, belooft op Catelles versoeck (soo drae de Vader uytgingh) weder by haer te komen: Pizo sigh niet kunnende in-beelden , hoe hy voor een Romulus by Catelle aengenomen was , schrijft het 't Hemelsche besluyt toe , verwachtende haer Vaders uytgangh, met voornemen om Catelles liefde , in de naem van Romulus te genieten.

Lactance soo uyt zyn Paadjes mondt, als met zyn eygen oogen de afkeerigheydt van Catelle bespeurt hebbende ,beklaeght sich over haer wispeltuyrigheydt, en begint Nicoles liefde in zyn hart eenighsints te ontvoncken, doch weder t' eenemael uytgedooft, door de hoop van Catelles veranderingh , belast Romulus derwaerts weder te gaen, ende de oorspronck van Catelles afkeerigheydt te verstaen.

Het vierde Deel.

Ambrosius Vader van Pizo en Nicole , van Roomen weder keerende , werdt by Geeraerd Lanzetti Vader van Catelle op straet verwellekomt: 't Welck Pizo siende, besluyt sich ondertusschen by Catelle te vervoeghen ; Nicole (gaende naer Catelle om Lactances last uyt te voeren) siet haer Vader ghekeert van Roomen, en stelt het op de Loop. Geeraerd Lanzetti , verlieft op Nicole , versoeckt de selfde (als voor desen meermaels ghedaen hebbende) van Ambrosius ten echt , doch alsoo sich Ambrosius (als noch niet t' huys gheweest sijnde) op de wil van Nicole ontschuldighde , wert dit uytgestelt tot des anderendaeghs, dat Lanzetti om bescheydt soude komen.

Nicole by Ambrosia haer Voedster verbaest weder de weder-
komst

komſt haers Vaders meldende , wert van de ſelfde getrooſt, ende haer Paadjes kleederen uyt ſchuddende , in haer eygen kleedingh geſteecken.

Pizo (de lieſde van Catelle in de naem van Romulus ghenooten hebbende) ontdeckt zich gheen Romulus, maer de Soon van Ambroſius te zyn, 't welck Catelle in 't eerſt niet kunnende, maer endeling geloovende, des te meer doet verheugen, deſe vreughd door de haeſtige komſt van haer Vader gedempt , ſtelt het Pizo opder loop , maer wert by Lanzetti ghevat , (die den ſelve naeu bekijckende, ſich in-beelt Nicole aen te ſpreecken , ende dat de ſelfde uyt nieuſgiericheydt , als op hem mede in liefde ontſteecken , zyn huys en in-boel eens had willen beſichtighen) weſhalven Pizo voor Nicole omhelſende , verſoeckt zyne wederliefde Pizo deſe gelegentheyt waernemende , veynſt ſich ſyn Suſter Nicole te ſijn, geeft Lanzetti goede hoop, en raeckt ſoo ter deuren uyt.

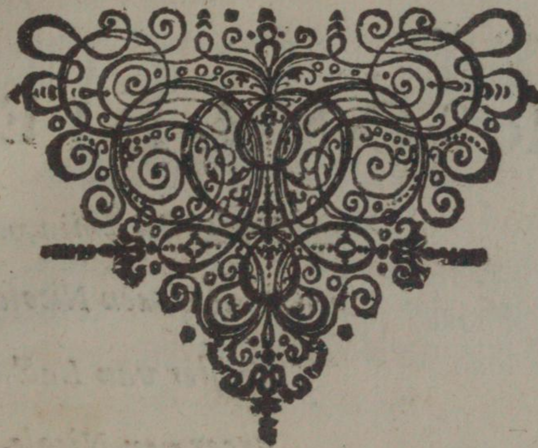
Het vijfde Deel.

Lactance nu anderhalven dagh ſyn Romulus ghemiſt hebbende komt ten huyſe van Ambroſia, (alwaer hem gheſeydt was Romulus in-ghegaen te ſyn) nae de ſelfde vraghende ; doch by Ambroſia (als met recht mogende ſeggen gheen Paadje in haer huys te hebben) gheloochent ſynde ; beklaeght ſich Lactance over 't miſſen van Romulus. Ambroſia Lactance de afkeerigheydt van Catelle hernuwende, beklaeght ſich Lactance over de ontrouw by hem aen Catelle gepleeght , welcke gelegentheydt Ambroſia waernemende , ontdeckt de liefde van Nicole , en dat zy die Romulus was , dien hy ſochte : Waer op Nicole voor den dagh komende , werdt Lactance van de ſelfde in genade aengenomen, ende by Ambroſia met hand-taſtinghe ondertrouwt, met beloſte dien ſelſden dagh het huw'lijck aen haer Vader te verſoecken.

Ambrosius (de kuurtjens zyns Dochters niet wetende, ende Nicole uyt Vaderlijcke liefde omhelsende) werdt van zyn Dienaer verwittight een Edelman aen de Poort te syn, die hem gheliefde te spreecken, waer op hy (laetende Nicole en Ambrosia by een) naer binnen treet. Nicole wel denckende den vroomen Edelman Lactance te zijn, wert onder-tusschen van hoop en vrees bestreden, doch van haer Voedster ghetroost zynde, keert Ambrosius ter Kaemer inne, (die nu 't huwlijck aen Lactance al toe-ghestaen, ende om zyn Dochters Pols wat te tasten, den selve in 't vertreck ghelaeten had) en roept Nicole by sich, welcken wijsmaeckende twee vryers af-gheset te hebben, brenght haer soo veer dat zy de verbintenisse tusschen haer en Lactance ontdeckt, haer Vader te voet vallende om vergiffenisse; doch wert by Lactance (die de dese droefheydt niet langher sien mochte) ghetroost, by de Vader opgeholpen, ende de verbintenisse verwittight. In dese vreught Pizo ter Kameren in komende, wert by Ambrosius en Nicole ghekent; doch Lactance in duysendt bedenckinghen twijffelt, of het niet zyn rechte Romulus waer, maer by Nicole onderricht, omhelst Pizo als syn Broeder, Geeraerd Lanzetti met syn Dochter Catelle, ten huyse van Ambrosius komende, en Pizo en Nicole by den anderen siende, merckt syn fout; doch Pizo de saeck ontdeckende, versoeckt Catelle ten huwelijck, het gantsche gheselschap (uyt ghesondert Lactance, Nicole en Ambrosia) nieusgierigh desen Romulus te sien; waer uyt het voorgaende ghesproten was, vat Nicole Pizo by der handt om dien Romulus te gaen halen, en komt met haer Broeder, (sich in der haest in Paadjes schijn verkleet hebbende) ter kamer in, en vallen ghelijckelijck haer Vader te voet, die de verkleedingh syns Dochters noch niet wetende, gheen keur (uyt vreese voor vertastingh) derft doen; doch by Lactance ghesamentlijck onderricht zynde, dat het eene Pizo ende d'ander Nicole waer, sonder nochtans selfs te weten het onderscheyt. Dese gelegentheydt Pizo (om 't geselschap meer te doen lacchen) waer nemende, spreeckt Lactanc in de naem van syn Suster aen, welcken Lactance voor Nicole, en

Catelle

Catelle Nicole voor Pizo omhelsende ontdecken sy sich , waer op de Vaders ten weder zijde siende , het der Goden beschickinge te sijn, het huwlijck onder dese twee paer lieven te besluyten.

PER-

PERSONADIEN.

NICOLE	*In Paadjes schijn, verkleet Romulus.*
LACTANCE	*Verlooft aen Nicole, vryer van Catelle.*
CATELLE	*Vrijster van Lactance.*
PIZO	*Broer van Nicole.*
GEERAERD LANZETTI	*Vader van Catelle, vryer van Nicole.*
AMBROSIUS	*Vader van Pizo en Nicole.*
AMBROSIA	*Voedster van Nicole.*
LAVINIA	*Dienstmaerte van Catelle.*
LORENSO	*Iongen van Ambrosius.*

NICOLE

NICOLE
TOONNEEL-SPEL.
EERSTE DEEL.

NICOLE Vermomt in een Nonnen kleet.

LActance kant af zyn verwiff'len doen u min,
Daer ick wel eer soo diep gehecht stond in u sin.
Wat segh ick diep gehecht; Nicole 't waren woorden,
Iae woorden, die te licht 't verliefde hart doorboorden,
Neen woorden niet alleen, maer lett'ren van zyn hand
Min-lockend op 't Papier getuygende zyn brand,
Soud' ick dan woorden, noch sijn eygen handt geloven,
Soo loofbaer was zyn hand; hoe kan de tyd' uyt doven,
't Gevoelen van myn Min, soo loofbaer was zyn tongh?
(Waer met hy 't mijnder eer soo meenigh Lof-dicht songh)
Hoe kan die nu een aer om weder-liefde smeecken:
Neen loofbaer zyn zy niet, zy zyn my beyd' besweecken,
En laten my alleen ellendigh onder 't juck,
Wien schrijf ick toe de Bron van al myn ongeluck?
Mijn Vader, of myn Lief, neen beyde zyn sy schuldigh,
Mijn Lief, om dat hy was in 't wachten onverduldigh,
Mijn Vader; mits hy my in d' heene reys naer Room
Wt Giezi voerde, en bestelde by mijn Oom,
En deed Lactances oogh my twintigh weecken derven,
En so in hem de liefd' te my-waerts gants versterven;
Sal ick mijn Vader oock beschuldigen van 't quaet,
Daer hy my derwaerts bracht verselt met wijse Raet,
Om onder Ooms opsicht (de tijt daer zynd') te slijten,
Neen Vader 'k wild' u niet, maer wel Lactance wijten;
Dit (schoon zyn Min gedooft door 't af-zyn) eenigh sints,
Weer moest ontsteecken, mits ghevoelende wat wints

Oortſpronck'lijck uyt myn hart, om 't zyne te ont ſteecken;
Heb ick my niet verſtout hem zelver aen te ſpreecken,
Doet dan 't af-zyn hem ſlaen myn woorden inde wint,
O neen, Lactance heeft Nicole noyt bemint:
Want ſchoon 't af-zyn al deed' zyn Minne-brandt verkoelen,
't By ſyn ſou dies te meer hem d'eerſte vlam doen voelen,
Soo oyt te recht de liefd' hem had de borſt door-wondt,
De borſt Nicole neen: maer wel zijn loſſe mondt,
En weet ick dit ſoo wel, ſoo dwael ick des te grover;
Vermits ick geef myn hart der loſſe liefde over,
En lijckwel 't ſchijnt de liefd', die dwinght my ſulx te doen,
Op hoop, dat ick zyn haet noch metter tijdt verſoen,
En d'eerſte liefd' in 't hart op blaeſe door zyn ooren;
Hoewel dees kledingh my licht anders ſal doen hooren:
Want naer my is geſeyt, ſoo laet hy menichmael
(Gelockt door 't lief geſicht, en ſoet vloeyende tael
Vant juffertje Catel) zich aen dit venſter vinden,
Nicole kan de liefd' u oogen ſoo verblinden;
('t Zy ſoo gelijckmen ſeydt, dat hy dees Joffer vrydt)
Dat ghy moet-willens tracht te ſien, het geen u ſpyt,
Wat voordeel kan ick oock uyt dit t' aenhooren trecken,
Als dat Lactance ſal (het wetend) met my gecken
En dat my yemandt ſagh hier in de naere nacht,
Ick deed my ſelfs te kort, en Vaders groot geſlacht,
Beſt gae ick weer naer huys, beſt dien ick te vertoeven,
Ach dat dit Vader wiſt, hoe ſoud zyn ziel bedroeven,
Die my verreyſende, (om beter 't Minne-wicht
t' Ontvlieden) heeft beſtelt in 't Klooſter by myn Nicht
Niet denckend, dat de Min daer wert op 't hooghſt verheven,
Veel nutter waer ick by Ambroſia gebleven,
Die vry haer beſte deed', om my dees min t' ontraen
Hoe-wel zy 't (Goon geklaeght) geen voordeel heeft gedaen,
Daer onſe Suſtertjens, (uyt zynde haer getyen)
Haer liefſte praetjens zyn, van kuſſen en van vryen)

Och seggen sommige: wat ist een armen staet,
Dus ongehuwt te syn, schoon dat de Man is quaet,
Noch isser end'lingh hoop van dien te syn ontslaegen,
En met een goeder man te endigen zyn daegen
Daer dese staet ons blyft aylaes ons leven by;
Geen luck ontlastight ons, 't sy ons de doodt bevry:
Maer sacht waer bergh ick my, ten is geen tijdt te vlieden
Het is Lactance self, ick moet syn doen verspieden;

Lactance.

Catelle lief ontsluyt u venster, en verlicht
De duyster-rijcke nacht, met 't helder-rijck gesicht?
Of heeft de sluymer Godt u met sijn sachte vlercken
Op 't Ledekant verrast, om 's Hemels hooge percken
Tot naedeel van Diaen t' ontroven van die prael,
Waer met ghy overtreft de starren al-te-mael;
O neen ick loof ghy soud Diana selfs beschamen,
Dies ducht ick, dat zy met de slaep Godt spande t'samen,
Om soo met u niet eens t'aenvaerden schoonheyts strijt,
Wt vrees, dat zy door u gesicht haer glans werd quijt
Sal dan Dianaas vrees mijn sonne-glans bedecken,
Cupido toon u kracht, en wild' myn lief opwecken
Ay met een weder-min haer harde Boesem roert,
Secht haer hoe zy de toom van al myn sinnen voert
En dat haer handt aenvaert den breydel van myn leven
En dat haer lieve naem is in myn ziel geschreven,
En dat ick noyt en werd op haer te dencken moe.
Myn bede is verhoort, de min-Godt knickt my toe,
Hy heeft myn lief geweckt, daer sluyt s'haer venster open,
Hy is gewis ter sluyck, al in haer borst gekropen,
Godinne stier myn tongh, dat haer doch niets ontglijt
Geen 't aldergaust vernuft myns Engels weder strijt

 Lactance

Lactance, Catelle, Nicole.

Het uytterlijcke ſchoon van u volmaeckte leden
En 't ſpraeckrijck lidt geciert met welgeſoute reeden
Begaefde Iuffer doen my 't meeſte vande nacht
(Terwijl ghy leght in ruſt) voor 't Venſter houden wacht.
Cat. U ſinlijckheen zyn vreemt? wat mach u ſnachts behaegen
Lact. De hoop dat 't ſoele weer u mocht ten bed uyt jaegen
Cat. Lactance Heer dat hebt ghy op zyn hooft geraen,
Het ſoele weer dat deed my aen het Venſter gaen,
Dies is u hoop geluckt: maer ſeght wat kant u baten,
Dat 't ſoele weer my doet mijn Ledekant verlaten;
Hoe dat 's geen goeden aert miſgunt ghy my myn ruſt,
Lact. Geenſints myn Engel: maer de innerlijcke luſt,
Die 'k uyt u aenſchijn ſchep, die deed my ſulcx verhoopen,
Cat. U luſt Lactance moet ſich niet te verd verloopen:
Want ſchoon 't myn aenſchijn deed, ſoo iſſer tijd by daegh
U luſten te voldoen, iſt dat het u behaegh,
Lact. Behaegen wonder wel, 't zy dat ghy 't my belette
'K ſoud niet een ogenblick een voet hier van daen ſette,
Cat. Dat was te moeyelijck voor u, en oock voor my
Lact. Ach die eens ſpreecken mocht:
Cat. Wel 't ſpreecken ſtaet u vry
Lact. Catelle, Lief ghy weet hoe langen tijd verſtreecken
Sy, eer ick u de grond mijns harts dorſt vry uyt ſpreecken,
En noch en durf ick niet te recht; en ſchoon ick dorſt,
Zoo kan ick evenwel de brand, die in myn borſt
Sigh meer en meer verheft niet melden, 't welck myn dood,,is,
De vlam verſenght myn tongh, vermits zy al te groot,,is
Ach 't is met my gedaen, nu 't hart en tongh voert ſtrijt
Cat. U hart heeft ongelijck, dat het de tongh verwijt
Naelatigheyt;
Lact. 't Heeft niet: want zooſ' haer plicht voldede
In 't uytten vande Brand, die 'k heb om u geleden

En dagelicx noch ly, Catel moeſt zyn van ſtael
Soo zy niet wiert beweeght tot lichtingh van myn quael,
Cat. Lactance Heer ick bid vergrijpt u doch ſoo vart,,niet
Gelijckt ghy my by ſtael, neen ſeecker 'k ben ſoo hart,,niet,
Hoe nae om dat ick niet geloof u malle praet,
Daer van een enckel woort my niet aen 't hart en gaet,
Nu 't zy 'k geloofden u, ghy ſoud ſelfs met my gecken,
Lact. Aylaes wat donck're wolck komt myne ziel bedecken,
Cat. Dus in een ogenblick de ſilvere Diaen
Met wolcken overdeckt, Lactance wild doch gaen:
Want wiert het duyſterder, ghy mocht in 't water vallen,
Lact. Luſt u voor ſotterny te duyden 't ernſtigh kallen,
En myne woorden te veranderen van ſin,
In plaets van loon, die 'k wacht voor myn getrouwe min
U onderdaen is reed' naer alles ſich te voegen,
Myn meeſte welluſt is, u luſt te vergenoegen
U ſinlijckheyd me-Vrou is myner oogen ſin,
Doch evenwel myn lief, ſchoon my de vlam verſlin,
En kom tot ſmeltens toe in 't Minne-vuyr te gloeyen
Noch ſoeck ick echter my niet t' ontſlaen uyt u boeyen,
Te ſneuv'len in u dienſt is my de ſoetſte dood;
Cat. O neen men ſterft zoo niet, Lactance heeft geen noot
Lact. Ten zy u milde gunſt my eenighſints verquicke
't Is wis me-Vrou u ſlaef in minne-damp ſal ſticken,
Cat. Waer in beſtaet die gunſt, op dat ick u doch help,
Eer grooter ongeval u harte over ſtelp,
Lact. 't Aenvaerden myne dienſt
Cat. U dienſt werd aengenomen,
Lact. t' Erkenne myne Min
Cat. Ghy ſoeckt te verd te komen,
Lactance 't is genoegh gewonnen in een uyr
Dat ick u dienſt aenvaerd', of valt u 't dienen ſuyr
Ten zy ick opentlijck ſegh, dat ick u ſie branden
Neen beſt ontſlae ick u uyt mijne dienſt en banden

Lact. Verdubbeltſe me-Vrou
Cat. Wel 't ſtaet dan in u keur
(Soo ghy van min niet rept, tot ick die trou beſpeur)
Te blyven in mijn dienſt, en metter tijdt te winnen
Door u getrouwe dienſt de gunſte van myn ſinnen,
Of buyten dienſt te zyn, dies ſegh my wat ghy kieſt,
Lact. Ick kies de dienſt me-Vrou:
Cat. Maer weet dat ghy verlieſt
U vryigheyt door dees, jae dat geen and're Joff'ren
Ghy buyten myne wil u dienſten mooght op-off'ren;
Alſoo die t' eenemael zyn aen myn dienſt verplicht,
Te luyſt'ren nae myn ſtem, te vliegen naer 't geſicht
Lact. Ick ben gereet me-Vrou u wille t' onder buygen,
Cat. De woorden zyn heel goet
Lact. De wercken ſullen 't tuygen
Cat. Lactance neemt dan aen een vrolicker gelaet,
Of kunt ghy u noch niet verheugen in dees ſtaet
Lact. O jae me-Vrou mijn geeſt van vreughd' wil overloopen,
Ick dorſt('k bekent reght uyt)een ſulck end' niet verhoopen,
Iae deſe dienſt is my ſo aengenaem en ſoet
Dat my der Goden dranck viel bitterder als roet,
So ick die buyten dienſt van u me-Vrou mocht ſwelgen,
Schoon dat ick weet, dat het ſich Iupiter ſal belgen,
Ick ruylde niet dees dienſt voort Hemelſche bewint,
Danck zy u *Venus* en u ſchutterlijcke kind,
Die 't harte van me-Vrou hebt weten te beweeghen;
Cat. Ghy ſijt dan(ſo het ſchijnt)heel tot myn dienſt geneeghen,
Lact. Twee vaeten(ſomen ſeyd)heeft d'opperſte Iupijn,
Waer uyt hy ſchenckt den menſch nu ſuyr, dan ſoete wijn,
Of maetigh onder een dees twee verſcheyde ſmaecken,
Om ons niet al te droef, of al te bly te maecken.
't Suyr al te ſeer bedroeft, 't ſoet al te ſeer verheught,
In d'aenvaerd van myn dienſt niet tembaer was mijn vreught,
Ten ſy zy eenichſints door bittere quellaadje

Gemaeticht was; vermits ick derft myn lieve paadje
Cat. Hoe is u paadje wech ? waer is de jongen heen
Lact. Met licht geselschap (so geseydt wert) op de been,
Cat. So isser van die Knecht niet deugdlicx te verhoopen
Lact. 'K weet niet waerom de jongh is uyt myn dienst geloopen,
Daer ick myns wetens noyt hem gaf een suyr gesicht
Doch 'k weet niet, dat hy oyt te buyten gingh syn plicht,
Oock was hy boven dien bevallich in syn reeden,
Een minnelijck gelaet bevloeyt met voeghlijckheeden.
Cat. 'K beken ghy hebt gelyck; Lactance niet te min
Begeer ick, dat ghy stelt, dees paadje uyt u sin,
't Luck sal u lichtelick een frayer knecht opdraegen
Lact. Myn meeste sorgh me-Vrou, is dat ick u behaege;
Myn geest die vlieght alreets op uwen oogen wenck,
Jae een woort is genoech dat ick niet op hem denck
Cat. Lactance 't is nu tydt, 't wert dach, dies wilt nu scheyden
Lact. Ach dat myn lippen eerst op uwe lippen weyden
Cat. Dat staet geen dienaer toe
Lact. Tot teecken dat ick sy
U Dienaer eer ick gae, geeft my u Lievery;
Om meer en meer myn ziel in uwe dienst 't ontvoncken
Cat. Veel eer, om by elck een met t' Lievery te proncken
't Sy hoe slecht 't Lievery oock is, ick doe my schae
Lact. Vertrout ghy my sulcx toe;
Cat. Men wacht sich niet te nae
Voor een roemdraegend breyn.
Lact. De donder
Cat. Wilt niet vloecken
Lact. Jck wenschte dat me-Vrou myn harte kon doorsoecken
Ick weet ghy 't vinden soudt tot uwe dienst gereedt,
Veel meer myn tweede Ziel als sich de tongh vermeet,
Die's laet u kaarich hart myn vreughde niet besnoeyen
Cat. Kant Lievery die dan vermeerd'ren doen en groeyen
Lact. O jae me-Vrou myn vreugd: maer niet myn dienstbaer Nicole

Dat even dienstich blijft, hoe ghy daer oock meé sart,
Cat. Nu nu Lactance gaet, gewis 't begint te daegen
Lact. Catelle wilt ghy dan de naem van wreetheyt draegen,
Een slechte gift, hoe kleen die oock sy van waerdy
Maeckt my veel vrolijcker, als s'werelts heerschappy;
Cat. So ick u yetwes geef, 't is om u meer te vangen,
Lact. Nae sulck een vanckenis is al myn ziels verlangen
Cat. Ghy slaet u selver dan in boeyens onbedocht,
Daer ist 't liev'ry 't geen ghy soo ernstich hebt versocht
Het is een boeyen van mijn eygen hayr geweven,
Lact. Heleen noyt grooter gift aen Paris heeft gegeven
Noyt konstiger yets wrocht de hant Pigmalions
Dit hayr me-Vrou verdooft, de glans des gulden Sons;
Dit hayr waer in ick speur een minnelijck gemengel,
Dit hayr, waer af ick self my eygen boeyens strengel,
Dit hayr soo heerelijck gevlochten of Minerf;
Het selver had gedaen, blijft by my tot ick sterf;
Cat. Lactance om my selfs en u niet op te houwen,
Neem ick u seggen aen, hoewel met misvertrouwen
Ick sal somtijts ondersoeck doen, als g'er minst op denckt
... daer de Vorst des Lichts, de Gulde Toomen swenckt,
En dwinght u dies te gaen.
Lact. Aylaes wat bittre vlagen,
Hoe komt ghy Goude Son soo spoedich nu te dagen
Daer ghy soo menichmael voor dees my quaemt te traegh;
Ach dat *Iupijn* nu weer schiep in *Alckmeen* behaegh,
Soo liet ghy voor een dach, u wack're Koets te mennen,
Dan trock ick megenodt, en sou die gunst erkennen,
Mijn Son die duyckt, de u gaet op; maer waer te vreê
Iupijn, gelijck ick ben, ick ruyld haer in u steê,
Nu isser geene hoop om myn Godin te spreecken!
Voor dat ghy in de Zee u hooft sult ondersteecken,
Dies soo ghy eenichsints my nu soeckt by te staen
(Denckt om u voor'ge min) so slaet u paerden aen

TVVEEDE DEEL.

Lactance.

GAet ſtomme lett'ren weeſt getuyge van myn klachten
Ontdeckt het binnenſte aen haer van myn gedachten,
Aen haer waer aen Natuur te koſte heeft geleyt
Al 't geen 't welck over een quam met haer ſinlijcheyt,
Aen haer wiens ſchoonheyt noyt, noch wijſ heyt is volpreſen,
Aen haer uyt wiens geſicht myn Sonne is gereſen,
Aen haer, die ſomts myn nacht, ſomts is myn dageraet;
Mijn nacht, wanneer ick mis haer minnelijck gelaet
Mijn daegeraet wanneer ick d'eer geniet t'aenſchouwen
Het dubbel Sonne-licht, 't welck flickert in me-Vrouwe
Daer ick mijn vreughde, jae myn leven ſelf uyt hael
Als als ick overdenck, die ſoete Tovertael,
Die van haer lippen vloeyt, wie kan ſich dan bedwingen,
Soo ſwelt my't hart van vreughd' en wil ten lijf uyt ſpringen,
Als ick dan weer aenſchou haer minnelijcke gift
Soo konſtelijck geſtrickt, ſoo wert myn geesje drift
Iae weeft zich vleugeltjens van vreught en vlieght na boven
Ick ken (ſchoon dat ick 't zie) myn oogen naeu geloven,
't Luck heeft my al te hoogh in 't voortgaen van myn Min,
Voorts is myn Romulus in alles nae myn ſin,
Soo dat ick t'eenemael de voor'ge heb' vergeeten,
Noyt heeft de eerſten oock ſoo dienſtigh ſigh gequeeten
Als deſe jonge doet, 'k heb myn genegentheyt
Dies halven t'eenemael op Romulus geleyt,
Oock mach ick vrylijck hem 't geheym mijn ziels vertrouwe,
Dit is de rechte Knaep te ſenden nae me-Vrouwe
Geen trouwer boô dan dees; houdt Romulus,

Nicole

En laten zy de lucht wat spoedigher doorsnijden,
So sult ghy my in plaets van voor'ge druck verblyden.
Nico. Nicole ach wat raet, zyn Liefde is te groot
Geen luck sien ick te moet, dan endelingh de dood:
Lactance kunt ghy dan zo kuyfflen met u eeden
Soeckt ghy nu met Catel in Echts verbondt te treden
Denckt ghy niet dat ghy zyt aen my zo vast verpandt;
't Syn woorden droeve Maeghd, niet tuygbaer met zyn handt
En schoon ick die al had, wil hy zyn woort niet houwen,
So ben ick lijckwel los, men dwinglit hier tot geen trouwen?
Wat staet my nu te doen, myn hoop is hopeloos,
ten zy hy voor Catel op't nieuws my weer verkoos,
En dat's onmogelijck, nae zyne eygen reeden,
Wel heeft hy sulcx niet meé voor desen my beleeden;
Waerom en kan syn hart niet weer af keerich zyn
Van myne Vyandin, gelijck het is van myn
En keeren weder tot zyn voorige vryaadje;
Maer houd' wat seyd hy oock van zyn vermiste paadje
Dien welgeminde knecht, dat ick my gingh verkleen,
Hem offerend' myn dienst; sal ick het doen, o neen.
Sal ick myn eêl geslacht so lichtelijck vergeeten;
Nicole dat dan eens u Vader quam te weten
U lichtvaerdighen aert, en sottelijck bedrijf,
Sijn gramschap sou met recht, u tasten aen het lijf,
Mijn leven liep gevaer, wat 's dat, 'k ontsie geen leven
Ick wild heel graech ten dienst van myn Lactance geven;
Jae 'k voel myn ziel alreets verlangen nae dien staet?
Hoe comt myn Vader oock te weten dese daet;
O neen laet vrees my niet van myne voorslach brengen:
Maer so 't Ambrosia (wat raet) niet wil gehengen
So is myn aenslach mis; het naesten is 't versoeck
Ick schud de Rocken uyt, en dien hem inde Broeck.

Nicole in Paadjes kleeren, nu de naem van Romulus voerende.

Rom. Mijn Heer
Lact. Gaet nae me-Vrou Catel, en buyght voor haer ter neer
En kust in d'overgift van dit papier haer handen,
Seght hoe haer schoonheyt houd myn ziel in vaste banden
En dat myn hart gereet steets wacht op haer geboon,
Iae dat ick dien uyt liefd en niet en dingh naer loon
Oock hooger niet en tracht, als hare slaef te wesen
Voorts dat ick hare gift aen my vergunt voor desen
Niet uyten kan naer wil, veel min nae haer waerdy,
Mits zy my meer verheught als s'werelts heerschappy:
Voorts dient me-Vrou aen, dat mijne ziel gekluystert
In droefheyts Gijzel leydt, vermits haer Son verduystert,
De Vorst des lichts heeft nu driemael zijn gulde pruyck,
Om hoogh ghebeurt ten toon, 't zint dat myn lief ter sluyck
By duyster nacht het laetst aen 't venster heeft gebloncken,
Hoe-wel ick eghter heb daer nacht voor nacht staen proncken
Op hoop van haer gesicht, vervullende de lucht
Door 't derven van mijn Son in 't staecken sucht op sucht,
Voor al myn Romulus let wel in dit vertellen,
Of ghy oock mercken kunt, dat haer myn suchten quellen,
En soo ghy eenichsints yetwets bespeuren kunt
Soo bid haer, dat zy my van dese nacht vergunt
t'Aenschouwen haer gesicht (wel waerdigh aengebeeden)
Om haer een weynigh van myn lyden te ontleeden.
Gaet Romulus verstreck myn trouwe min gesandt,
Wat meerder dient geseyt beveel ick u verstandt,
Rom. Ick gae myn Heer;
Lact. Soo doet: maer keert doch haestigh weder.

Romulus.

Ontzagelijcke Min, hoe smijt ghy my ter neder
Wat voel ick in myn ziel een wonderlijcke strijt,

So myn gesantschap luckt, ick raeck Lactance quijt,
Ellendich bode, ach waer word ick toe verkooren
't Schijnt dat den Hemel heeft myn ondergangh geswooren,
So ick myn last volvoer 'k verhef een aer, ick delf
Onlijdelijcke pijn een Grafstee voor my self,
Ellendich bode; 'k moet Catelle sien te vanghen
En ist myn vanghst geluckt, soo blijf ick selver hangen
In wanhoops stricken, vol van endeloos verdriet.
Ontsagelijcke min wat overkomt my niet,
Ellendich bode om een minne-brandt te stichten
My selfs tot duysternis een aer om te verlichten,
Nicole moet door last, haer grootste vyandin
Tot naedeel van haer selfs aenhitsen tot weer min
En zo ick 't niet en doe, zo word ick wis verstooten
Ach in wat kercker wert mijn bange ziel geslooten
Want hoe ick meer mijn best in dees bedieninch sloof,
Hoe ick my selver meer van alle hoop beroof;
Mits zo Lactance komt Catelle te verwerven,
Mijn loon voor mijne dienst is troosteloos te sterven,
Wat raet mijn geest beswijckt, aylaes my wert zo bangh
Wien wiert te last geleyt zijn eygen ondergangh
Te vord'ren, om een aer daer door te doen opsteyg'ren,
Niemant; ick mach met recht het dan Lactance weyg'ren
Dat ick Lactance seyd, dat ick Nicole waer;
O neen 'k en doe dat niet, mijn eere liep gevaer,
En sou gelijckelijck met 't leven nederstorten
Nu kan hy maer alleen de draet mijns levens korten,
Schoon ick het leven derf, zo langh mijn eere blijf
In zijn behoudenis, ick schenck hem graegh het lijf,
Doch eer ick lijckwel gae myn Vyandin te smeecken,
Dien ick Ambrosia voor eerst eens aen te spreecken
Om of haer wijse raet (by my voor dees versocht)
In dit mijn ongeval, noch eenich heyl bedocht,

Cattelle.

I.

AYlaes de smart, en onlust dien ick raep
d' Harts tochten wuft, en ijdel in mijn slaep,
De traentjens vol van damp
Van mijn benaeude ramp,
En liefdens vruchteloose pijnen
Doen my als 't wasch
Doen my als 't wasch voort vuyr door min verdwijnen

2.

Ick swijm die niet, die 'k voormaels ben geweest
Door d' overvloet der suchtjens van mijn geest,
Dies laster ick de min
En stelse uyt mijn sin
Catel om uwe wreede handel
Maer 't naeberou
Maer 't naeberou maeckt dat ick knaps verwandel

3.

Ick schenck mijn hart ten dienste van Catel,
Die mijne Ziel heeft onder haer bevel,
Schoon dat de Min-Godin
My bood haer wedermin,
Sy sou my niet tot liefd' beweegen
Een anders liefd'
Een anders liefd' walght my en is my teegen.

4.

Kost ick u hart tot lichtingh van mijn pijn
Kluysteren vast, in ghysel voor het mijn
Door al mijn dienstbaerheen,
O neen Lactance neen;
Catel schept in u pijn verheugingh,
En al u dienst
En al u dienst is nietigh van vermeugingh.

5.

O wreede Nimph (voor wien ick ned'rich kniel)
Schept vry vermaeck in't moorden van mijn Ziel;
Schoon Atropos mijn draet
Niet langer loopen laet,
Mijn geest sal nochtans niet vervaeren:
Maer sal tot wraeck:
Maer sal tot wraeck, o wreede om u waeren.

Wat soo dit schijnt wel half tot wedermin gedwongen,
Ick lette noyt soo naeu (schoon 'k meermaels heb gesongen)
Op d'inhout van dit liet, gelijck ick nu wel doe:
Lactances geest die dreyght (gelijck men met de roe
De kind'ren maeckt vervaert) myn geesje te vervaeren,
't Is goet dat ick het vadt, ick sal u wel doen waaren
('t Wijl ghy in't leven zyt, voort reysen naer de Goon)
Soo ist u geest gewent, en ick wert 't mee gewoon:
Ick moet op d'inhout van de vaersjens verder letten

Herleest het vierde Vaers.

Wat soo, hier wil hy my voor hem in Gysel setten,
De Goden komen my te hulp, soo dat geschiet,
O neen Lactance neen, soo verd krijght ghy my niet,
't Is wel, ghy hebt recht uyt de grond uws harts beleden,
Levi. Me-vrou de paadje van Lactance is beneden.
Cat. Syn paadje brengh hem hier; ay my wat schoon gelaet
Een Mensch in schijn, doch 'k acht een Engel in der daet,
Die om mijn tedre ziel te vangen, komt op d'aerde.

Romulus, Catelle.

Me-vrou en belghst u niet, schoon ick naer uwe waerde
My niet genoegh en buygh voor uwe mogentheen;
Mijn wil is goet genoech: maer machten zyn te kleen
Myn Heer Lactance (om zyn druck in't slaep te sussen,)
Soo 't u geliefte waer doet my u handen kussen,

Tot teecken dat hy zy, u alderminste slaef,
Me-vrou bedanckende voor hare milde gaef,
Door u sneewitte handt, soo konstelijck geweven,
Het eenichst onderstand en steunsel van zyn leven,
In't af-zyn van me-Vrou, zyn eenichste vermaeck
Cat. Ach dreest ghy niet uws Heers : maer wel u eygen saeck
Ick sach u haest voldaen, en soud in vreughde swemmen
Rom. Hoe seydt me-Vrou.
Cat. Aylaes ick kan my niet betemmen,
'K voel myn lief siecke ziel myn geest je maecken vlugh
Om hem t'omhelsen : maer de schaemt hout my te rugh :
Te recht hout my de schaemt, waer gaen myn domme sinnen?
Waer glijt myn broos gemoet, wat soud ick gaen beginnen,
O neen vervloeckte min, voor dat ghy verder spruyt
Ick laet hem gaen in tijts, en roey dees wortel uyt,
Dit is de beste vondt myn tochten te bedwingen :
Maer als ick weer aenschou dat puyck der jongelingen
(In alles soo volmaeckt, soo aerdich en beleeft)
Onmooglijck ist myn tongh, dat z' hem zyn afscheyt geeft;
Hoe sal ick hem op't best myn minne-brant ontdecken,
Ick wil wel, doch de schaemt, schijnt my te rugh te trecken,
Die nochtans troost versoeckt, ontdeckt eerst zyn verdriet
Mijn oogh ontdeckt het wel, maer hy en vat het niet
Aylaes mijn tochten zyn, niet langer in te toomen
Ick spreeck hem aen, hoe nu ick derf niet naeder koomen
Rom. Ach ben ick oock ontdeckt;
Cat. U Meester jongelingh
Ist langh verleen dat hy u in zyn dienst ontfingh
Rom. 't Is nu den derden dach :
Cat. Hebt ghy gedient voor desen
Rom. O neen me-Vrou dit sal myn eerste meester wesen
Cat. Hoe staet u 't dienen aen :
Rom. Me-vrou tot noch toe wel
'K dien een goet aerdich Heer

Cat. Onluckige gesel
'K beklaegh u in myn hart ghy sult haest anders weten
U Heer om 't minste feyl is al te seer gebeten
Op paadjes, en op knechts; soo dat den meesten tijdt
Vant Iaer, hy is zyn volck en zyne dienaers quijt
Rom. Nochtans hoop ick mijn Heer in alles te behaegen
Een die zyn beste doet, en heeft geen vrees voor slaegen:
Cat. Maer jongelingh ghy zyt het dienen niet gewent,
En ongewoonte maeckt het dienen suyr
Rom. 'K bekent
Doch 't goet oog van een Heer doet dienstbaerheyt versacht
Cat. Maer selfs een Heer te zyn doet dienstbaerheyt verachten
Hoe soet die vallen mach
Rom. Dat 's waer me-Vrou: maer 't luck
(Dat my wangunstich is) belast my met dit juck,
Hoewel ick luckiger my acht dan an'dre knaepen,
Hun valt het dienen suyr, ick kan daer vreugd' uyt raepen
Vrywilge dienst me-Vrou en wert men nimmer moe
Cat. Ick wenschte my voorwaer een sulcken dienaer toe
Iae sulck een knecht soud' ick tot hoger staet verheffen:
Hoe komt Lactance sulck een dienaer aen te treffen
Rom. Me-vrou die boert:
Cat. 'K en doe, 'k beny hem sulck een knecht
Rom. Ist so, aenvaerd myn Heer, so hebt ghy 't selfde recht
Soo stae ick onder u soo wel, als zyne wetten:
Cat. O neen ick ken u dienst: maer zyne liefd' niet setten;
Hoewel ick boven al u in mijn dienst begeer?
Sout ghy om my niet wel veranderen van Heer,
'K verhef u eer ghy 't gift, en dat om uwe aerdicheyt:
Rom. Me-vrou dat waer gewis een teycken van lichtvaerdicheyt
Cat. Neen: niet, men doet zyn best tot meerderingh van staet
Rom. Ick haelde op mijn hals een onversoenb'ren haet
'K heb al te vast mijn Heer mijn diensten opgedraegen
Cat. Soo vast niet, of ghy kunt van die noch zyn ontslaegen

Rom. Dat 's waer me-Vrou: maer 't is wel ver de hooghste een;
Die dienen moet; dat hy sich houd by d'eerste Heer,
En om te dienen (soo het schijnt) ben ick gebooren;
Cat. Die sich soo verd verkleent, is somt's wat groots beschooren
't Luck heft hem hooger dan die, dien hy dienden eerst
Rom. Dat beurt wel: maer dat luck leyt my het alderveerst
Cat. Soo verd niet, of het kan u (eer ghy 't gist) ontmoeten,
Maer wacht u, als het komt, dat ghy 't niet treet met voeten,
Siet wacker uyt u oogh, die eens een kans versiet
Hoe seer hy, daer nae soeckt, ontmoetse weder niet.
Dies wacht (gebeurd' het u) sulck voordeel te vermallen;
Een dochters sinlijckheyt kan lichtelijck vervallen
Op schoonheyt; somtijts bodt; somts niet bodt: maer te bloô,
Hoe seer een dochter liefd? z'ontdeckt het al te noô,
Uyt vreese dat hy mocht haer voor lichtvaerdich achten,
Die niet te bodt en is bemerckt licht haer gedachten,
En die 't niet vat voorwaer is haere gunst niet waerd
Ick ken u jongelingh vry geestiger van aerd,
't Sal u aen bodtheyt niet: maer 't mocht aen blooheyt schorten,
Het vraegen staet hun vry, het kan geen eer verkorten
Rom. Die zyns gelijck versoeckt, die komt dat vry te baet
Cat. D'oprechte min siet noyt naer afkomst of naer staet
Ro. 't Heeft nochtans meenich in dees saeck aen staet ontbroocken
Cat. Hy is te bloo? wat raet sal ick 't vuyr naeder stoocken:
Aylaes hy merckt het niet, het dient hem klaer geseyt
Sal dan mijn eer en schaemt ter neder zyn geleyt
De schaemt weerhout my niet, ick ben alreets verovert,
Geluckich jongelingh, ghy hebt my heel betovert,
Sulcx ick gedwongen ben t'ontdecken u myn min,
U minnelijck gelaet dat ick beschoncken vin
Met suyvre goelickheen (wel waerdich aengebeden)
Doet my dus buyten spoor van eerbre schaemte treden;
Soo dat ick leyder ben verwonnen en gewondt
Door't dubb'le starren licht, en aengenaeme mondt

Ghy kunt indien ghy wilt tot hoocheyt zyn verheven
Rom. Me-vrou met u verlof wilt my myn afſcheyt geven
Doch overleeſt voor eerſt myn Heer Lactances brief
Cat. Neen noemt my niet me-Vrou: maer noemt my ſlechts u lief
Wat iſt?
Rom. Me-vrou gelieſt de ſin eens door te loopen

Leeſt het Sonnet.

Cat. O *Arſeny waer door mijn ſieckte is verdweenen,*
Catelle ſchoon Iupijn met zijne gemaelin
My aenboodt Zijne troon, en ſette my daer in,
Om voor een uyr die gift van u me-Vrou t'ontleenen
Zijn bod aenvaerd' ick niet, hy liep wis blaeuwe ſcheenen,
Schoon dat het voor een âer ſou weſen groot gewin,
Ick acht u boeyens meer; Zijn hemelſch troon veel min;
Sal ick dit luck aylaes bejuyghen, of beweenen.
De hoop geeſt my wat moets, doch vreeſe traptſe neer,
Soo ick mijn ooghmerck derf, Zoo raeck ick noch veel meer
Als ick voor deſen was, door ſieckte van de beenen,
Ick tracht my ſelver niet van u te maecken vry:
Maer dat ick door mijn dienſt by u noch waerder zy,
En zoo my dat miſluckt? waer wild dan end'lingh heenen.

V Slave Lactance puccin.

't Is al om niet, hy heeft geen wedermin te hoopen
Nu uwe ſchoonheyt heeft myn ziel in hare macht
Rom. Jck bid me-Vrou (mits 'k weet dat my mijn Heer verwacht
Geeft my verlof, met een u antwoord op ſijn ſchrijven.
Cat. Volmaeckte jongelingh kund ghy af keerich blyven,
Aenvaert my voor u lief in 't bloeyentſt van mijn jeucht,
U Heer die tracht voorgeefs daer nae, 't geen ghy wel meucht
Wat ſchreum weerhoud u geeſt mijn milde gunſt t'aenvaerde
Rom. De kleenheyt mynes ſtaets, by u te ſlecht in waerde
Cat. U ſtaet en ſal 't verbond niet ſcheyden neen o neen,
'Kheb goets genoech myn lief tot ſteunſel voor ons tween

En

En wat u Heer belanght, die heb ick heel vergeeten,
Het welck ick oock eerlangh hem meen te laten weeten,
Rom. Me-vrou en doet dat niet : want soo hy wiert gewaer
Dat ick de oorsaeck was ick quam in lijfs gevaer.
Cat. Neen heerscher van myn ziel, u geest sal wel yets vinden
Tot voordeel van ons tween hem op de mou te binden.
Rom. Me-vrou heft my te hooch, doch echter myn verstant
En schrijft de schuit niet toe, dat het sich heeft gekant
t'Aenvaerden uwe gunst? wie sou sulcx derven weyg'ren
't Gedachten van u slaef en dorst soo hooch niet steyg'ren,
Op d'alderminste gunst te wachten van me-Vrou,
Veel min 't genot en d'eer te krijgen van u trou,
Gewisselijck het gaet 't verstant uws slaefs te boven
Ick kan (schoon dat ick 't hoor) myn ooren naeu gelooven,
Iae myn gesicht en dorst niet schieten nae dien doel
Cat. Glooft u oor, noch oogh, gelooft alleen 't gevoel.
Rom. Wat raet hoe kan het kleet de oogen oock verblinden
't Is best ick gae eer zy haer mocht bedrooghen vinden
Cat. Hoe seyd myn tweede ziel, wat deckt ghy dijnen grond
Wat mijmert uwe geest, spreeckt lustich uyt de mond
Ach over schoone mond, wie wert u moê te kussen,
Rom. Jck merck wel waert u schort, doch kan u brand niet blussen
Nicole ach wat raet, hoe raeck ick noch van hier
Cat. Myn tongh, myn tweede ziel in't ongemeeten vyer
Te uyten, is gewis te kracht'loos van vermooghen,
Hoe ick u meer aenschou, hoe schoonder in myn ooghen
Ghy my ghelijckt te zyn, een Engel in myn sin,
En sijtg'er geen, ten minst steeckt daer een Engel in
Wat sweemt daer Godheyt in u voorhooft hooch verheven,
Die lieve lippen, daer myn mond schijnt aen te kleven,
Iae 'k voel myn geest gereet te kruypen uyt haer steê
Huysvestingh soeckende, in u; zyt ghy te vreê,
Hoe swijght myn lief soo stil
Rom. Me-vrou houd my ten goede

Jck overweech myn best, hoe dat ick 't quaet vermoeden,
Mijns Heers beletten sal, op dat hy niets en merck,
Waer door zyn gramme moed zyn wraecke stel ter werck
Aen dit ellendich lijf, de oortspronck van minne,
Me-vrou om achterdocht te bannen uyt zyn sinnen,
Oock dat door 't langh vertoef, 'k niet raeck in ongenaē
Soo is het meer als tijd, dat ick voor dees reys gae,
Hoe wel 't verliefde hart daer tegens schijnt te strijden,
Cat. Myn tweede ziel ay blijft en stel u Heer ter zijde,
Ick bergh u middlerwijl op myne Ledekant
Tot ick gekreegen heb myn voester op myn hand,
Welck hebbend' isser raet myn Vader te beweeghen,
Dat zyne oude ziel, werd tot myn lief geneeghen
Rom. Onder verbeteringh, soo myne wijsheydt niet
(Als myn genegentheyt wel jae seyd) dit ontriet
U voorslach soud myn ziel gewisselijck toe stemmen:
Iae 'k heb genoech te doen, dat ick my can betemmen,
Maer als ick overdenck 't verdriet en ongeval,
Oortspronckelick uyt dit werck, soo houd myn Zielestal
En dwinght (zo veel zy mach) in toom myne genegentheyt
Op hoop, dat ons de tyd gun betere gelegentheyt,
Welck wesen sal, als my myn Heer ontslaet me-Vrou;
Want bleef ick nu ter tyd, ick weet myn Heer die sou
Niet rusten voor hy had zyn paadje weer gevonden,
En naeder socht hy niet, dan daer hy my selfs sonde;
Daer hy om Romulus niet dencken sal, soo drae
Als ick eersts daeghs my selfs uyt zyne dienst ontslae,
Oock sal de liefd' gewis my daer de handt in bieden,
Om buyten argewaen tot u, van hem t' ontvlieden;
De Goden weten hoe ick nae die tyd verlangh;
Cat. De Goden weten hoe u af-zyn my soo bangh
Sal vallen, dat ick vrees voor grooter swaericheeden
Rom. Ick bid me-Vrou die stel haer tot die tyd te vreeden,
Ick laet niet eenen dach terwijlen gaen voorby

Of ick vertoon my eens, tot ick heel by u zy

Cat. Schoon uwe voorslagh staet gegront op vaste rede
Noch lijd' ick 't eghter niet, voor ghy myn ziel voert mede,
Of is het mogelijck laet my u ziel ter pandt
In Gijsel tot ghy stelt my 't lighaem weer ter handt.

Rom. Wat soeter vanckenis kan myne ziel begeeren;
Ick ben noch niet gegaen, en soeck al weer te keeren,
Niet tot verlossingh van myn ziel, die by u blijf:
Maer om u t' seffens op te off'ren ziel en lijf;

Cat. Hoe neer genaeckt die tijt, dat ick u weer om-vaedem,
En door den and'ren mengh myn adem met u aedem

Romu. Eerst daeghs, me-Vrou vaer wel.

Cat. Vaer wel myn Romulus
Vaer wel myn tweede ziel, vaer wel met dese kus.

Romulus.

't Begin is goet, ick ben voor eerst dien dans ontsprongen,
Hoe wonderbaerlijck is de schutterlijcke jongen
In zyne handelingh; hoe swayt hy ons gemoed,
Soo dat men niet en denckt, op staet, op eer, of bloed,
Lactance breeckt zyn trou, ô wondere vryaadje
Catel verwerpt een Heer, en kiest daer voor een paadje,
Een paadje in de schijn, een Jongen naer het kleet:
Wee mijnder soo wanneer me-Vrou Catel dit weet,
Daer 's geen weer-houden aen, de kloot die is aen 't loopen
't Begin is goet, ick mach een goed eynd' oock verhoopen.

DERDE DEEL.

Pizo.

HOe wonderbaerlijck is het Radt van Avontuyr
De eenen valt het soet, den and'ren valt het suyr,

't Is nu drie jaer, dat ick in't plunderen van Roomen
Door een Duytsch Edelman mijn Vader ben ontnoomen
Welck overlaeden was met rijckelijcke vracht,
Die my tot Napels eerst, daer nae naer Duytslant bracht,
Alwaer hy naederhand is koomen t'overlijden,
Stellend by laetste wil zyn vrunden al ter zijden,
My maeckende zyn goet, voor mijne dienst tot loon,
Nu hebbende gehoort, dat Vader sich ter woon
Begeven heeft alhier, heb ick eerst willen vraegen
Hoe dat myn Vader vaerd, voor ick aen een'ge maegen
My maecken wild bekent, wes halven dat ick my
In seeck're Herrebergh begaf hier dichte by,
Om des te beeter te verneemen nae myn Vader,
En of myn Suster leeft

Cat. Houd' Romulus kom nader
Ick koom u daetlijck by

Pizo. Wat vriendelijck gesicht,
Ick voel alreets een brant in myne borst gesticht,
Een brand, een minne brand, die niet is uyt te doven,
Sal een gesicht alleen myn vryheyt my ontrooven,
Best is het dat ick gae, eer elder minne-brand
Kan zy van veers, myn hart door 't naederen vermand,
Oock ben ick immers niet, dien ick swijm in haer oogen,
Mijn kleedt, of mijn gedaent, moet hebben haer bedroogen,
En merckt zy het bedroch, zoo laet zy my doch gaen
O neen 'k verwacht het eynd, ick blijf al lijckwel staen

Catelle, Pizo.

Mijn Romulus myn lief, hoe ist myn tweede leven;
Wat seyd Lactance doch

Pizo. Wat antwoort sal ick geven
Wat raet soo gaet my aen, 'k en weet niet wat zy vraecht,
Cat. Heeft zich Lactance niet mijn Romulus beklaecht
Mits myn afkeericheyd hem klaerlijck is gebleecken

Pizo. Ach in wat swarigheyt heb ick my selfs gesteecken
Ick weet naeu oft ick my ontdecken sal dan niet;
Cat. Aylaes myn tweede ziel wat ist my een verdriet
Dat ghy yets mompelt, daer ick niet en kan van hooren,
Ghy zyt noch even koel, jae koelder als te vooren,
Ick heb om uwent wil de liefd uws Heers veracht:
Ghy kunt indien ghy wilt, daer uwe Heer nae tracht,
Wat vrees weerhoud myn ziel.
Pizo. Me-vrou.
Levi. Me-vrou myn Heere
U Vader komt,
Cat. Myn lief gaet, doch wilt weder keeren,
Soo haest myn Vader gaet ten huyse weder uyt,
Bedenckt u mid'ler tijdt, en tot myn wil besluyt.

Pizo.

Hoe Pizo, 't is een droom, myn geest is op getogen,
Voorwis de Sluymer-Godt die heeft my dus bedroogen,
En bootst door 't droomen nae, 't geen noyt en is geschiet
Bedrogen? Hoe kant zyn, en immers slaep ick niet,
En immers kant niet syn 't geen my stracx quam te vooren,
Wel waerom kant niet zyn, ick loof nochtans myn ooren
En heb ick niet gehoort, de sin van't soet geluyt
Bedenckt u mid'ler tijdt, en tot mijn wil besluyt.
ô Jae ick hebt gehoort: maer hoe ick daer toe koome
Soo staet 't verstant weer stil en 't schijnen my maer droomen,
Dat soo een schoone maeghd my smeecken sal tot min,
En nochtans is het waer? hoe vat ick dese sin?
Dit kleet of myn gedaent heeft my dit luck beschooren,
Dit kleet heeft Pizo voor een Romulus verkooren:
Onluckige Gesel, mischien wel luckigh! hoe?
Om dat hy 't eerst genood, en is haer liefd nu moe;
Aylaes gedachtenis hoe dempt ghy al myn vreughde,
My meer bedroevende, als ghy my eerst verheughde,

Houd. Pizo schept weer moet slaet hare woorden acht,
Ghy kunt in dien ghy wild, daer uwe Heer nae tracht :
VVat vrees weerhoudt mijn Ziel; dies heeft hy niets genooten,
't Schijnt dat ons huw'lijck by de Gooden is beslooten
Wie wederstreeft de liefd' van soo een lieve Vrou,
Dees Paadje moet gewis zyn Heer geweest zyn trou,
Of and're minne-vlam moet hebben hem beseten,
Waer door hy myn Godin haer gunste heeft versmeeten,
Aylaes onluckigh en geluckige Godin,
Onluckigh; mits u hart vervallen is door min
Op eenen Romulus, verwerpende syn Heere.
Aylaes me-Vrou tot wien woud ghy u liefde keeren,
Geluckigh voor u selfs, en my dat dese bloet
U aengebooden gunst en liefd' stiet met de voet,
Aylaes wat ongeluck me-Vrou waer over komen,
Waer u door soo een bloet u waertste schat ontnomen,
De opper-Goden zyn wis t'eenemael met u,
Die dese knecht syn hart van 't uwe maeckten schu,
En soo u eer in haer behoudenis bewaerden,
Hoe Pizo sal ick oock soo dart'len Wicht aenvaerden,
Die met een Paadje haer verloopen heeft soo diep;
Wat schandt behaelden ick, soo sy haer weer verliep,
Hoe sou dit Vaders Borst en hart aen flarden rijten:
Haer kiesingh is niet haer: maer wel de liefd' te wijten,
En ist niet meer gebeurt voor dese, dat de min
Een Coningh dwongh syn oogh te slaen op een Boerin:
De liefd is wonderbaer, zy laet haer niet bepaelen,
En soo een Coningh dwaelt, soo kan me-Vrou meé dwaelen,
Die liefd' moet wederstaen, aen-vaerd een harde stryt,
Me-vrou is my gewis van boven toe-gewydt,
Vermits ick niet en heb getracht door heyloos rymen
Die, (die ick niet en ben) voor myn Godin te swymen:
De Goden hebben my gewis uyt mede-doogh
In als gelyck gemaeckt in myn Godin haer oogh,

Dien Paadje, dien zy eerſt met ongeveynſde reeden
(Onwaerdich dat geluck) haer liefde heeft beleeden,
't Is billick dat ick volgh het geen Iupijn gebiet
Hy ſchickt my toe dees maeghd', 'k en wederſtae hem niet:
Door middel ſchickt Iupijn, 't geen hy wil te geſchieden,
En mits ick dit beſpeur, ſoo dien ick te verſpieden,
Dat Romulus de deur niet van me-Vrou genaeck
Voor zy haer gants de myn, en ick my d'haere maeck

Lactance, Romulus.

Met wat afkeericheyt trock zy haer hooft ter zijden,
Rom. 't Was wat te bodt mijn Heer ten ſtaet u niet te lijden,
Lact. Te lijden neen o neen, Catel ſie wat ghy doet,
Daer zyn hier meer ſoo rijck als ghy, en eêl van bloet,
Die in volmaeckte leen, natuur ſoo hooch verhefte
Dat haere ſchoonheen ver de uwe overtreften;
Jck heb met recht gehaelt dees ſtraffe op myn hals
Mits ick Nicole heb bedrogen al te vals,
Daer ick met uytmadt, werd ick nu met in gemeeten,
Hoe was het mogelijck, dat ick haer kon vergeeten,
Dat ick haer ſmeecken heb geſlaegen in de windt;
Mijn Romulus ick heb voor dees Nicool bemind,
Een maeght ſoo ſchoon, als oyt, Natuur ter werelt brachte
Wiens weder-min ick ſocht, en doen ick 's had verachte,
Iae ſtont (ſchoon zyt verſocht) om dees haer noyt ter woort
Rom. Soo heeft me-Vrou Catel niet qualijck Heer gehoort:
Ick deed myn beſt myn Heer haer dit uyt 't hooft te praten:
Maer wat ick ſeyd, of niet, ten mocht met al niet baten,
Sy keerde my de neck, en gaf my geen gehoor
Lact. Ellendighe wat heeft den Hemel met my voor
Rom. Vergeeft het my myn Heer, dat ick ſoo vryl.jck ſpreecke,
Den Hemel wil ſich licht over u ontrou wreecken,
Gebruyckende me-Vrou, tot middel vande wraeck,
Dat zy op 't onvoorſiens u bruylofs banden ſlaeck,

 Het

Het ongelijck begint den Hemel te verdrieten?
Wat reden had myn Heer Nicole op te schieten;
Lact. Mijns weetens geene reen,als dat alleen mijn ziel
't Sint zy vertrocken was op dees door min verviel,
En weder koomende,schoon zy door minne booden
My socht gelijck voor dees,tot haere min te nooden,
Ick gaf haer geen gehoor,en sloechse vander handt
Mits 't ooge van Catel my stichte nuwe brand;
Rom. Men seyt de Dochters zyn in't wisselen lichtvaerdich
Maer dese naem die zyn de jonghmans dubbel waerdich,
Behoudens u genae,myn Heer,het is te licht
(In't missen van het eerst) vervoert door tweed' gesicht,
Daer ghy des eerstens hart al lijckwel hebt gestoolen
Lact. Aylaes rampsalige hoe wel swijmt dees Nicole;
O neen hy is te kort,'k verban dit uyt myn sin;
Aylaes myn Romulus,me-Vrou Catelles min
Wist mijn lief siecke ziel in't eerst soo sacht te stooven,
Dat het Nicoles min kon t'eenemael uyt dooven,
Aylaes Catel hoe hebt ghy dese borst ontfonckt
Als ghy soo vriendelijck uyt twee schoon oogen lonckt,
Hoe scheurt 't af keerich oogh mijn ingewand moordadich
Als u lief aengesicht werd wreet en ongenaedich;
Me-vrouwe wist ghy hoe myn harte is te moê,
Ick weet ghy lonckte my wel vriendelijcker toe?
Hoe soud u goeden aerd my kunnen soo bedroeven,
Of ist me-Vrou te doen,om weder te beproeven,
Of myn stantvaste min kan wederstaen dien stoot,
Aylaes dit swacke lijf aenvaerd gewis de dood,
Ick sterf me-Vrou,of stel,dees wreetheyt aen een zijde
Rom. Mijn Heer die denck eens wat Nicole heeft te lijden,
Die aen haer zijde lijd,'t geen aen zyn zy myn Heer
Lact. Aylaes myn Romulus,ghy treed my op myn seer,
Ay lieve swijght daer van,ghy slaet my duble wonden
Rom. Mijn Heer gebied,ick swijgh myn tonge leyd gebonden.

Lact. Neen spreeckt daer vrylijck van, hoe sou Nicoles hart
Noch 't mywaerts zyn geneycht, daer ick het heb gesart,
Daer ick haer liefde heb heel inde wind geslaegen;
O neen ten kan niet zyn, zy kan geen liefd' meer draegen
Rom. Mijn Heer denck aen zyn selfs, daer u me-Vrou verstoot,
Haet ghy haer des te min, u liefd' is ver soo groot
Als zy voor desen was; in't slaecken van u banden
Brant ghy te meer? hoe sou Nicool dan noch niet branden,
Als in een Dochters hart eerst plaetse heeft de min,
Noyt wertser uytgeruckt, de wortel blyfter in
Lact. Aylaes rampsalige soo is zy te beklaegen,
Soo wel den Hemel my om haerent wil dus plaegen;
Lactance sie wel toe, u ziele loopt gevaer
De eeden dien ick swoer vrywillich zijn te swaer,
Mijn banden zyn te vast, zy dienen niet gebroocken
Heb ick niet met Catel my me soo verd versproocken;
Catel verwerpt myn liefd', zy heeft mijn ziel ontlast
O neen mijn banden zyn aen myn Nicole vast
Hoe wel Catelles liefd my schijnt te weder houwen
Mijn eed verbind m'er toe, ick moet Nicole trouwen
Rom. Ach Hemel was dat waer
Lact. Dan Goden 't is te laet:
Want schoon ick haer bemin, soo weet ick zy my haet;
Rom. 'K ontdeck my liever; lief, neen best ist noch verborgen
Of hy te rugge trad
Lact. Mijn ziele is vol sorgen:
Want als ick overdenck der maegden wanckelaert
Die in een oogenblick wel hondert willen baert;
Soo staet wil willeloos, naelaetend liefds herkiesingh,
Op dat die selfd niet streckt tot eygen baets verliesingh:
Ken ick Nicole recht, die lichtlijck volght de sleur
Der Maeghden, die wen men s' haer geeft, niet willen keur,
Soo sal zy (merckende myn liefde) met my gecken
Rom. O neen, 'k en sal, 't is tijd, ick dien my nu t'ontdecken

Lact. En ſchoon ick daer in mis, ſoo mis ick hier niet in
(Daer ick wel anders ſou weer raecken in haer ſin)
Dat vrees, van op een nuws myn liefde te beſmetten
Met wiſpeltuuricheyt, haer weer-min ſal beletten;
Rom. Ick had my al ontdeckt, 't zy my die vrees weer hiel.
Lact. Wat wonderlijcke ſtrijdt herheft zich in myn ziel,
't Af keerich oogh can wel de liefde wat beſnoeyen,
Doch hoop vant lief geſicht helpt die te meer aent gloeyen,
Te meer; wen men 't genot heeft van een lief gelonck,
In plaets vant ſuyr geſicht; ſoo ſticht z' een duble vonck,
Aylaes me-Vrou Catel, kan d' hoop my zoo ontfoncken?
Waer wild dan heen als ick geniet me-Vrou haer loncken,
Mijn hart dat ſmelt gewis, gelijck voort vuyr het waſch
Rom. Aylaes daer leyd myn hoop weer t'eenemael in d'aſch
Lact. Ick voel de hoop alleen die doet myn ziel herleven,
Lactance ſult ghy dan Nicole ſoo begeven,
O neen, o jae, 't moet zyn de liefde dwingh m'er toe
Myn eed aen d'ander zijd vreeſt voor der Goden roê,
Hoe vreſen, ſelfs Iupijn ſtaet onder liefds gebieden,
En kan Iupijn hem niet; hoe ſal ick hem ontvlieden,
Ick heb u beyder liefd' wel tegens een gekant
Vergeeft het my Nicool, Catel heeft d'overhandt
Rom. Aylaes
Lact. Mijn Romulus gaet voor Catelle knielen
En ſeght haer voor het laetſt hoe zy my ſal ontzielen,
Ten zy ſy eenichſints uyt haer lieftallich oogh
Een ſtraeltje daelen laet op my vol mede doogh,
De hoop verſeeckert my ghy ſult goe tijdingh brengen.
Rom. Iſt mooglijck oppergoon ſult ghy dit dan gehengen
Lact. Ghy ſloecht my eerſt, gaet ſalft nu weder myne wond
Rom. Soo ick u bergh, ick boor my ſelver inde grond.
Lact. Brenght my weer inde gonſt van dees liefwaerde vrouwe
Verſeeckert haer met een van myn oprechte trouwe,
En wat meer dient geſeydt daer ſtel u ſinnen ſchrap

Rom.

Rom. Jck gae myn Heer,

Lanz. Soo doet, doch keer u leeden rap.

VIERDE DEEL.

Lanzetti, Ambrosius.

MYn Heer Ambrosius ter goeder tijdt gekoomen,
'Kheb naer u wederkomst verscheydemael vernoomē
Mijn geest verquickt, mits ick u in myn armen druck

Pizo, Ambrosius, Lanzetti.

Pizo. Hoe Pizo kan u breyn begrijpen wel 't geluck?
Hoe sal myn tweede ziel naer Romulus verlangen?
Is dit myn Vader niet, van wien wert hy ontfanghen,
Mijn Vader met me-Vrou haer Vader in gespreck,
't Is hier geen blyvens tijd, 't is best dat ick vertreck
Ghy oude lien met praet den and'ren moocht vernoegen
'K sal by u dochter my gaen mid'lerwijl vervoegen

Amb. Heb danck Lanzetti;

Lanz. Heer de oorsaeck weet ghy licht,
Vermits u dochter door haer lieffelijck gesicht
Dees borst in minne-vlam te haerwaerts heeft ontsteecken,
Soo 't u geliefte waer 'k sou daer van breeder spreecken
'K heb meermaels haer versocht, gelijck ghy weet mijn Heer,

Amb. 't Is waer, heb danck myn Heer Lanzetti voor de eer
Die ghy mijn Dochter doet en my, door dit versoecken.

Romulus, Ambrosius, Lanzetti.

Rom. Onluckige Nicool ick mach de uyr vervloecken
Dat ick dit werck begon, hoe stel ick haer te vreê.
Haer liefde. Goden help myn Vader hier ter steê;
Wat onluck Oppergoon is end'lingh my beschooren,
Ick vlucht, soo 't Vader weet, ick ben voorwis verlooren.

Amb. 'K heb nōch niet t'huys geweest, en eer men vorder gae
Ist best ick met Nicool daer over my berae,
Of haer genegentheyt gesint is om te trouwen;
Lanz. Ick bid myn Heer geliet my niet langh op te houwen,
Ghy hebt voor desen my tot meermaels afgeset,
Dan om u Soon, en dan weer om een aer belet
En mijn lief siecke ziel kant langer niet verdraegen,
De Vader heeft zyn wil, hy hoeft geen kint te vraegen
In een eerbaere maeghd, daer een beleefde geest
Huysvestingh heeft, daer gelt de Vaders sin het meest
Ick weet Nicole sal u wil niet weder streeven
Amb. 'K vertrout, nochtans moet ick't haer, eerst te kennen gevē
't Is niet genoech myn Heer, dat ick u geef myn woort,
Het is des Vaders plicht dat hy zyn dochter hoort
Of haer genegentheyd, sou tot die geen wel strecken
Met wien zyn sinlijckheydt het huw'lijck wil voltrecken
En soo haer sinlijckheytdt geeft aen zyn sin haer stem
Hy gae voort met zijn saeck, soo heeft het huw'lijck klem
Lanz. En of haer sinlijckheydt, sich tegens d'uwe stelde
Amb. Soo hoort des dochters wil nochtans het meest te gelden
Lanz. En of haer sinlijckheyd viel op een armen bloedt
Amb. Men let op zyn persoon, men stel terzy het goet
Wen hy uyt eerelijck geslacht maer zy gesprooten
Lanz. Wie maekt sich willens kleen, men soeckt sich te vergrootē
Amb. Dat 's wel wanneer het luck 't ons brenght van selver meê:
Een goede vaders hart hout sich nochtans te vreê
En siet aengaende 't goet een weynich door de vinger,
Wanneer de sinlijckheyt zyns dochters haer verslinger,
Men geef haer liefd wat toe, men dwinght geen kint tot min;
Wanneer een huw'lijck al geschiet met beyder sin
Noch sal de twist somtijts daer yetwes tusschen brouwen
Veel meer wen tegens danck men dwinght zyn kint te trouwen
Lanz. Behoudens uwe gunst ghy valt my wat te laf
Amb. Behoudens uwe gunst die dwinght die valt te straf

Mijn Heer Lanzetti 'k bid en ſpreeckt my van geen dwingen.
Lanz. Mach dan des dochters wil gants buyten reeden ſpringen
Verloovende haer ſelfs door handſchrift en door eed
Aen yemant; daer gans niet haer vader af en weet
Mijn Heer Ambroſius kunt ghy dit meê goet vinden
Amb. Geenſints; een dochter mach haer echt'lijck niet verbinden,
Schoon dat haer wedergae in goet zy even rijck,
Veel min als hy haer niet in goed'ren zy gelijck,
Of moet haer Ouders, of haer naeſte vrunden ſpreecken
Lanz. 'K verſtae een vader mach met recht ſulk hantſchrift breke͂
Ick nam dien eed tot haer geruſtheydt heel op my
Amb. En ſoo den aer niet woud', u dochter waer niet vry
'K hoop dat ick noyt ſulck werck ſal in mijn dochter ſpeuren
En ſchoon zyt deed, 'ken dwongt haer nochtans niet te ſcheuren
Lanz. De vaders macht nochtans, ontſlaet haer van dien band
Amb. O neen, van eed t'ontſlaen ſtaet in der Goden hand
Men ſoeck een ander wegh ſoo veel men mach tot voordeel
Zijn eed te breecken mach niet weſen naer myn oordeel
Lanz. Iupijn behoed u kind, en 't myn voor deſe daat
Genoomen 't beurden u, wat ſoud u wijſe raet
In die gelegentheydt voor middelen verſchaffen
Amb. Ick ſou voor eerſt myn kind nae vaders plicht beſtraffen,
Daer nae waſt mooghelijck de ſaecke leggen by,
'K ooghmerckte op de knecht en ſette 't goet ter zy,
Soo 't eenighſints by quam, en ſchoon 't niet kon genaecken
'K en dwongh haer echter niet haer banden eerſt te ſlaecken
Lanz. Ghy ſtondt nochtans ſoo 'k loof het huwelijck niet toe
Amb. Miſſchien wel jae, ick ſou voor eerſt met goed gemoê
Door anderen het hart des vryers ſien te winnen
(mits 't myn ſin niet en waer,) dat hy haer uyt zyn ſinnen
Verbande, en met een haer van haer eed ontſloegh
Lanz. Maer zoo hy't weygerde, en ſich hier tegens droegh,
Wat raet dan, en ghy wout het evenwel niet lijden
Amb. 'Ken dwong haer echter niet die knoop aen twee te ſnijden
Ick

Ick ried haer dat zy bleef die zy te vooren waer
Op hoop dat door de tijd hy mocht vergeeten haer,
Soo zy ('t geen ick niet wild) quam in haer eed te missen
'K en dwongh haer niet, ick kon my vry in myn gewisse,
Die sulcx neemt op sijn hals het valt hem vry wat bangh?
Veel eerder dan ick sou myn Dochter door bedwangh
Aen porren in de wind haer eeden op te schieten?
Ick liet haer (moest ick een van twee doen) hem genieten?
Want die sijn eeden breeckt, verwacht der Gooden haet,
En wee dien Vader, die zijn Dochter daer toe raet;
Een Dochter niet-te-min, wacht haer voor sulck vergrijpen;
Want die haer Ouders nijpt, Iupijn sal haer me nijpen
Lanz. En soo z' haer echter noch verloopen heeft soo veer;
Amb. Van twee quae seeren kies men dan het minste seer,
Voor al wat datmen doet, men breecke niet haer eeden;
Men sie des vaders hart met goetheyt t'over-reeden
En soomen (sonder yets te winnen) tijd verslijdt
Men trou niet tegens danck, men geeft op aen de tijdt,
Want soo 't den Hemel wil, zy sal wel middel vinden
De dood die kan alleen soo vasten knoop ontbinden
Lanz. 't Begin beviel my niet, 't besluyt bevalt my wel
Amb. Lanzetti 't is mijn tijd:
Lanz. Gun dat ick u versel
Op hoope van 't gesicht uws Dochters te aenschouwen
Amb. Heer Geeraerd z' is niet t'huys, zy heeft haer stil onthouwen
In 't Klooster by myn Nicht, sint myne reys naer Room
Lanz. Vergundt my dat ick dan eens morgen by haer koom
'K vertrou my op u gunst
Amb. Soo doet, 'k sal haer ontbieden

Ambrosia, Nicole.

Wat doet u dus verbaest Nicole herwaerts vlieden
Nic. Ay my ellendighe, Ambrosia wat raet
Am. 'Ken weet geen raet voor ik de oorspronck weet vant quaet
Mijn

Mijn lieve kind ay ſeght wat is u overkoomen
Nic. Ach moeder vader is weer t'huys gekeert van Roome,
Ambroſia wat raet, eer deſe wraeck geſchiê
Dat hy my 't leven neemt, ay raet my waer ick vlie
'K ſach hem ſtaen praeten by de vader van Catelle
Daer myne gangh naer was,
Amb. Nu wild u niet ontſtelle
Nic. Ach moeder 'k voel de dood genaecken my door angſt
Daer leydt myn hoop in d'aſch verlooren al myn vangſt;
Amb. Gants niet, u vader ſal niet weeten u vryaadje
Komt treckt u kleeren aen, ſchud uyt dit kleet van Paadje
Nic. Dit kleet waer in geheel geleegen leydt myn winſt
Amb. Die keur heeft van twee quaen myn dochter kieſt het minſt
Nio. Aylaes hoe is de liefd in alles my ſoo nijdich
'K vervloeck 'tgeluck dat hier myn vader bracht ontijdich
Ellendige wat raet;
Amb. Myn kind ſtel u te vree
Nic. Ick had Catelles liefd ten deel geſpliſt aen twee
En had ick deſe reys me-Vrou Catel geſproocken
Voor wis de band van liefd waer t'eenemael gebroocken,
Daer zy nu lichtelijck op nuws vervalt door min,
Op dien, dien zy om my verbande uyt haer ſin
Ick vrees ick ſal haer in haer eerſte liefde ſtijven,
Mits ick (ſoo 't ſchijnt) haer liefd veracht, en achter blijve.
Amb. De opperſte Iupijn voert deſe toom in d'hand
U ſpits vernuft en kon niet breecken deſe band
Hoe ſeer ghy deed u beſt, dit huw'lijck om te ſtooten,
't Is al om niet, wanneer 't by Iupijn is beſlooten,
Ghy wederhout het niet Catelle wert zyn Bruydt,
Nic. Nochtans voert Iupiter door midd'len alles uyt
Amb. Voort wereltſche begin, ſtaet in zyn boeck beſchreven
Wat yeder menſch op d'aerd ſal hebben te beleeven;
Nio. 'K gelooft: maer wat hy ſal beleven niemandt weet,
Des die zyn beſt niet doet, die doet zyn ſelver leet:

Want 't ſal ſtil ſittende u inde mond niet loopen
De opper-Goon het al om arrebeyd verkoopen:
Amb. 't Sy ſoo gelijck ghy ſeght, ghy hebt u beſt gedaen
Nic. 't Waer 't vader niet en deed, 'k ſoud naeder onderſtaen
Amb. Myn dochter 't is hoogh tijd dat ghy u gaet verkleeden
'K gae naer u vader toe, treed in en weeſt te vreeden
Nic. Hoe kan ick zyn te vreê, daer 't harte is vol rou,
Amb. Laet ſien wat ſpeld ick beſt u vader op de mou
Iae jae ick ſal wel yets in 't derwaerts gaen verſinne.

Pizo, Catelle.

Myn ziele is vernoeght, danck moeder vander minne
Myn hart dat overloopt gewis me-vrou van vreughd
Cat. Myn ziel bedooven leyd in d'uwe vol van deughd
Myn Romulus hoe hoogh heeft my het luck verheven;
Pizo. Veel meer heeft u Iupijn (als ghy wel weet) gegeven
Cat. 'K bekent myn lief, hoe ſeer ick oock myn harſens ſlijp,
Noch zyn zy veel te bodt, dat ick het luck begrijp,
Myn tongh is krachteloos, die grootheyt af te meeten
Pizo. Noch krachteloſer als ghy ſult de oortſpronck weeten.
Me-vrouwe 't is wel waer, 't is nu ſoo verd gebrocht
Dat w'onverbreeckelick zyn aen mekaer verknocht,
Ia dat geen ſterff'lijc menſch behoort dien knoop t'ontbinden,
Maer lijckwel ſoo myn Heer u vader 't niet goet vinde
Wat uytvlucht dan me-vrou
Cat. 'K trock met u uyt het landt
Pizo. 't Saem deur te gaen myn lief dat waer te groote ſchandt;
Oock weet ick niet waer heen, de gramſchap heel verbolgen
Uws vaders, ſou met recht ons op de hielen volgen
U bloet dat is te eel te mengen met een knecht,
Hy greep my by den hals, en ſleepte my voort recht
Cat. Aylaes myn Romulus hoe gaet ghy my beſwaeren,
Pizo. Nae doncker weer begint u Son weer op te klaeren;
Soo niet myn tweede ziel, ay ſtaeck dit droef geſucht

'K ver-

'K vertoon u door myn praet een des te held'rer lucht
't Stond u te wachten wis,'t geen ick u stel voor oogen
Ten zy dit kleet, of myn gedaent u had bedroogen
'K en ben niet dien ick swijm, het luck u hooger heft
Cat. Myn lief dees praet 't begrijp der harss'nen overtreft
Wie is myn Engel dan,
Pizo. Een Edelman gesprooten
Uyt Roomsche lendenen oortsproncklick van de grooten
De Goden t'eenemael myn lief zyn op u zy:
Cat. Wat dwinght myn Room'lus dan Lactances slaverny
t'Aenvaerden, of zyn u in't plunderen van Roomen
(Soo dat u d'armoed dwinght) u goederen ontnoomen
Pizo. 'K en heb Lactance noyt myn lief ten dienst gestaen
Myn Engel sie my eens met scherper oogen aen
Me-vrouwe hebt ghy my ooyt meer gesien voor desen
Ick sprack u noyt dan nu, en flus:
Cat. Wat sal dit wesen
Ghy spraeckt my gistren oock, doen ghy voor d'eerste mael
Myn vryheyt hebt gerooft, doort lieffelijck verhael
Om tot Lactances liefd myn sinlickheyd te trecken;
Ick bid myn Romulus, ay liefste staeck dit gecken,
Lactance quam van daegh met u hier noch voorby,
Ick trock myn hooft te rugh, doch lonckte van ter zy:
Wanneer u vriend'lijck oogh op 't myne quam te vallen?
Hoe nae myn Romulus, soeckt ghy my dit t'ontkallen.
Pizo. O neen me-Vrou 'k en doe, het ooge u verblindt
Een Roomlus ghy verliest, doch Pizo weder windt,
Vergeeft het my me-Vrou, dat ick, door min ontsteecken
(Wanneer u vriend'lick oogh het myne quam te smeecken
In plaets van Romulus) het aen my leenen liet;
Cat. Hoe vat ick dit myn lief, zijt ghy dan Roomlus niet
Wat heeft mijn Engel voor zijn eygen naem t'ontkennen
Of schiet g'u eeden op, en soeckt my nu te schennen,
Ellendige Catel,

Pizo. De Goon behoeden my
De donder my verplet blijf ick meVrou niet by;
Dan niet-te-min soo moet de grijns van 't aensicht wesen,
Ick ben niet dien ick swijm, ghy spraeckt my noyt voor desen,
Dees uchtend ben ick eerst gekoomen in dees stad,
Ten is niet vremt me-Vrou, dat ghy dit niet en vadt
Ick stae selfs als bedwelmt, jae twijffel schier te droomen
Dat ick voor Romulus by u ben aengenoomen;
Ick beelde my selfs in me-Vrouwe dat ick sliep,
Als u liestal'ge tongh uyt 't Venster Roomlus riep,
Vergeeft het my Catel dat ick u soo verleyde,
Dit onderscheydt me-Vrou is echter tusschen beyden,
Schoon Romulus my zy, en ick hem gants gelijck,
Dat zyn geslacht nochtans neemt voor het myn de wijck,
Hy deed het wild eerst op, ick koom het te genieten,
'K verhoop de wisselingh me-vrou niet sal verdrieten,
Mijn lief ick wijck u niet in Edelheyd van bloet,
Veel min in haef, ick ben te Roomen opgevoedt
Waer ick Ambrosius myn vader ben ontstoolen;
Cat. Ambrosius, hoe is u suster dan Nicole
Pizo. O jae zy ist myn lief, en Pizo is myn naem
Cat. Ist mooglijck oppergoon, ellendige ick schaem
My selver van de faut, soo los by my bedreven;
Pizo. Ist faut me-vrou, de schuld is aen Iupijn te geven,
Die maeckte my gelijck van aengesicht en leest
Dien Paadje in u oogh, die by u heeft geweest
Uyt mede-doogh me-vrou, niet willende gehengen,
Dat ghy u edel bloet met slechter bloet soud mengen,
Cat. Aylaes verstreck ick oock een tweede Alcumeen
Ghy zyt het Romulus ghy boert en anders geen;
Pizo. Myn Engel kan de naem van Roomlus u behaegen
Schoon ick het niet en ben, ick wil zyn naem wel draegen
Cat. O neen de naem is niet.
Pizo. Maer niet te min myn ziel
Schoon

Schoon dat u liefd op my(of 'k Roomlus waer)verviel
Die 't u geliefde lief op trou my meé te deelen,)
De naem van Pizo sal u ooren niet verveelen,
Het oogh doet lyckeveel, en staet hy in u sin
Veel meer als ick me-Vrou;beeld u een Roomlus in,
Ay weder streef doch niet de wil der opper-Gooden,
Verwerpt geen luck me-vrou,'t geen u werd aengebooden.

Cat. 't Sy ver dat ick 't verwerp, ick deed my selver schae
Het bidden staet my toe, ick hoop op u genae,
O oortspronck van myn vreught :

Pizo. O wellust van myn leven
Het is der Goden wil, wie wilse wederstreeven,
Wat my aen gaet ick wil der Goden wil voldoen

Cat. En ick

Levi. Me-vrou myn Heer

Cat. Ach liefste wild u spoen
Eer hy u komt te sien.

Pizo. Wat bittere quellaadje

Cat. Ay haest u lief.

Pizo. Ick vliegh

Cat. Vaer wel mijn ziel.

Lanzetti, Pizo.

Lanz. Houd Paadje
Wat drijft u hier segh op, ick laet u eer niet los,

Pizo. O Goon ick ben om hals

Lanz. Wat flonckeringh van blo's
Vertoont sich in myn oogh op Lely-witte wanghen
Het is Nicool gewis, ick vangh, en werd gevanghen
'K voel myn lief siecke ziel staen lichter laegh in brandt
Ghy worstelt my voorgeefs Nicole uyt der hand
Vlught niet myn tweede ziel, of wilt myn ziel me sleepen,
Ick hebte bodt me-vrou 'k bekent u aengegreepen,
Schoon ghy vermomt verschijnt, ick ken u niet-te-min,

 Nicole

Nicole lieve maeghd de hoop die blaeſt my in
(Mits liefd u hart ſoo wel, alſt myne heeft beſeeten)
Dat de nieuſgiericheyt (om onbekent te weeten
Wat inboel dat ick heb, en watter ommegaet)
U deed veranderen u vrouwelijck gewaet?
En iſt niet zoo myn lief, wat port u ſtilte ſwijgen;
Pizo. Ick voel myn Heer de ſchaemt die doet my bloosjens krijgē
Vermits ick ben ontdeckt,
Lanz. Gants niet Nicole ſchuw
Die ſchaemt, ghy mooght heel wel, al wat ick heb is u,
Wat kiſt of kas verberght, jae 'k heb u lief gegeven
(Aenvaertſe maer Nicool) de ſleutel van myn leven
Ghy hebt u oogh voldaen, voldoet nu me mijn luſt,
Beſit met my als Vrou mijn goederen in ruſt,
'K heb u by Vader weer op nuws ten echt gebeeden;
Pizo. Al wat mijn vader doet, daer ben ick meé te vreeden
Lanz. Soo iſſer tuſſchen ons mijn Engel geen verſchil
U vader nam beraet alleen op uwe wil;
Denckt niet dat d'ouderdom my geeft dees grijſe haeren,
'K heb een jonck hart in't lijf en hitſich bloet in d'aeren,
Ick volgh (ſoo 't ſchijnt myn lief) in't grijſen myn geſlacht
'K ben noch een man op 't eelſt en ſterckſte van myn kracht,
Meer als een jongelingh ervaeren in het minnen,
'K en ſoeck door vleyery u harte niet te winnen
Dat 's jonge leckers werck, de jaren 't my verbien,
Ghy zijt (ſoo ick u ken) met vleyen niet voorſien,
Een wijſe maegd die ſtelt lif laffery ter zyden;
Een Dochter moet voor al een vleyers tonge myden,
Het vleyen in't gemeen komt uyt een loſſe grond
Bejaertheyt brenght dit meé, het hart is als de mond
Dies Engel laet u wil ons Huw'lick niet vertraegen,
Pizo. Myn wil is goet, mijn Heer heeft 't vader maer te vraegen
Lanz. Ach dat ghy wiſt mijn lief, hoe ghy mijn ziel verheught
Nicole lieve maeghd, myn hart ſpringh op van vreughdt

Nu

Nu ick u dus om arm, myn geest werd opgetoogen
Pizo. Best is het dat ick gae, eer hy sich vind bedroogen.
Myn Heer vergeef het my dat ick niet langer blijf,
Ick gae eer vader komt te weten myn bedrijf,
Lanzetti 'k waer om hals en bleef dit niet verhoolen
Lanz. Ick swijght myn lief, vaer wel met dese kus Nicole
'K vertrou my op u woort, en kom er morgen by.

Pizo.

Ben ick oock buyten weet hervormt door tovery,
Of zyn zy buyten weet begoogelt beyde gader,
De dochter neemt my aen voor Romulus: De Vader
Of ick Nicole waer, ontdeckt my zyne brandt
Versoeckt my tot zyn vrou, en vadt my by der handt,
Swijm ick dan Romulus, en Suster zoo van wesen,
Dat d'eerst my neemt voor d'een, de tweede aen voor desen
O neen ten kan niet zyn, 't verstand dat staet hier stil
Ten zy ickt t'eenemael toe schrijf der Gooden wil.

VYFDE DEEL.

Lactance.

MEn seyd geen ongeluck en komt alleenich over,
Als 'tluck eens t'aerslen komt, so aerselt 't des te grover
't Verhefte my te hoogh in 't voortgaen van myn min,
Een Engel nae myn hart, een paadje nae myn sin,
Alleen om dat ick des te grooter smack sou vallen;
Myn Engel keert sich, en schijnt met myn lief te mallen,
Myn Paadje send ick uyt, dat hy haer hart versacht,
De jongen blijft en wech, hoe seer ick nae hem wacht,
Soo dat ick d'antwoort niet weet, die hy heeft gekregen,
En nochtans isser my ten hooghsten aen geleegen;
Wat duyvel houdt de schelm dat hy niet weder keer,

'K heb gist'ren en van daegh, gesocht straet op straet neer
En ben door ondersoeck in't lest soo verd gekoomen,
Dat ick de Schuyl-plaets van de jonge heb vernoomen
Ick klop, dit is het huys, daer sich de boef vergist,

Ambrosia, Lactance.

Wat drijft myn Heer doch hier
Lact. Ick heb myn jongh gemist
Van daegh en gisteren, en naer my komt ter ooren,
Soo is hy in u huys, ay bregh hem weer ter vooren,
'K beloof u op myn woordt (schoon hy niet by my blijf)
Ick sal hem niet misdoen, noch tasten aen het lijf,
Dies bregh hem voor den dach, daer hy sich heeft versteken,
Ick wil hem op het geen, ick hem belaste spreken,
Hy neem zyn affscheyd dan, soo ick hem niet en dien
Amb. Myn Heer 'k heb in myn huys u paadje noyt gesien
Lact. Aylaes ist waer me-vrou, waer sal ick hem dan soecken,
En nochtans is hy hier
Amb. Doorsoeck vry alle hoecken
Lactance wel wat sou my porren tot die daet
Lact. Ellendighe?
Amb. Hoe nae ist u geheymen raet,
Lact. Waer in?
Amb. Myn Heer denckt ghy u liefd te zyn verhoolen
Lactance smeeckt Catel, en stelt ter zy Nicole
Ist niet een vreemde saeck, jae diemen daeghlijcx siet,
Lactance die ghy kunt wel krijgen wild ghy niet,
En daer u hart voorgeefs naer haeckt te maecken d'uwe,
Die weet niet hoe zy sal u, en u booden schuwe,
Jae lacht u uyt myn Heer, 'k beklaegh u in myn hart,
Mits ghy in 't Dool-hof van de liefd soo zyt verwart
Daer geen Catelle u toeschicken sal een koorde
Tot uytkomst van het parck,
Lact. Me-vrou 't schijnt aen u woorden

Dat ghy myn Paadje ſpraeckt, ontdeckende myn grond,
Amb. Al 't geen ick weet myn Heer is uyt Catelles mond,
Vergrijp u niet ſoo verd, beſchuldich niet u Paadje,
Ick ken hem niet: maer die my melde u vryaadje
Is ſelver van Catel tot weder-min gebeen,
Dies is u loon voor liefd gewis een blauwe ſcheen,
Jae 't ſchort alleen aen dien, dien zy haer liefd ontdeckte,
Hy ſeyde my, zy hem, dat z' met u liefde geckte,
Lact. Me-vrouwe mach ick wel gelooven u verhael
Amb. Myn tonge heeft een ſchrick myn Heer voor logentael
Lactance wel wat ſou, ('t ſcheelt my niet) daer toe drijven
Ick raeder u niet af, maer wil U liever ſtijven
In deſe ſotte min, op dat ghy weeten ſult,
Wanneer een ted're maeghd met liefd wert opgevult,
En dat d'opvulder komt die maeget op te ſchieten,
(Alſt u gebeurt myn Heer) hoe 't moet die maeght verdrieten
Ghy ſult noch met Nicool geraecken in een ſtaet.
Lact. Ick heb met recht verdient, 'k bekent der Gooden haet
Sy ſtraffen my mits ick Nicole heb bedrooghen;
't Loopt ſomtijts wel wat aen, 't druypt end'lingh in de oogen,
Ach die ſich ſuyv'ren mocht van die vervloeckte vleck,
Amb. U tong het ſeyd, doch 't hart ſcheert licht daer me de geck
Lact. De donder my verplet, breeck ick op nuws myn eeden,
Dan 't is voorgeefs me-Vrou, 't en is niet langh geleeden
Dat my Nicole noch haer voor'ge gunſt aen bood,
En ſal ick nu het hooft gaen leggen in de ſchoodt
Wat ſtaet my ('t zy 't lupijn belet) van haer te wachten:
Als dat zy ſal myn liefd (lijck ick d'haer deed) verachten
Amb. Lactance of ick u verſeeckerde haer trou
Lact. De Gooden zyn getuygh, ick maeckte haer myn vrou
'K verbande t'eenemael Catelle uyt myn ſinnen
Amb. En of zy had geſocht in Paadjes ſchijn te winnen
U hart; waer dat van liefd niet blijcx genoech myn Heer,
Lact. In Paadjes ſchijn myn hart te winnen, ſegh wanneer

Ambrosia. Op gisteren myn Heer,en dees voorgaende dagen,
De liefde deed Nicool de naem van Roomlus draegen.
Lact. Me-vrou'k geloof het niet,of brengh haer hier ter Steê
Ambrosia. Nicole kom en brengh Lactance Roomlus meê.

Lactance, Nicole, Ambrosia.

Lact. Droom ick,o neen zy ist vergeeft het my Nicole
De liefde van Catel deed my soo groff'lick doolen.
Nic. Lactance segh my eerst,ick stels'u beyde veur:
Op wien valt op Nicool,of Romulus u keur
Sy sijn beyd in myn macht,'k geef u de keur van beyden
Lact. O neen ick wil Nicool van Romulus niet scheyden,
Sy zyn my even lief
Nic. Neen kiest daer een van twee,
Lact. Ick deed my ongelijck,soo ick die kiesingh deê
Ick wil den een niet meer me-Vrou,dan d'aer onthaelen,
Vooghdesse van myn ziel laet my u gunst bestraelen
Het is der Gooden wil.
Nic. Die was het meé voor dees
Hoe wel ghy aerselde,
Lact. Het is my leedt:
Nic. De vrees
Lactance beeld my in een des te erger dwaelingh,
Lact. O neen myn ziel,myn liefd blijft binnen de bepaelingh
Van eerbaerheydt,en niets op u te winnen pooght
Dan't geen de trou gehenght;dies myn Nicool gedooght,
(Schoon myne ontrou wel verdient u ongenaede)
Dat door ons ondertrou myn ziel in vreugde baede;
Ick smeeck u vader noch van desen dach aen't oor
De hoop verseeckert my te krijgen goet gehoor.
Soo maer me-Vrou Nicool't versoeck niet weder legge:
Wat seyd myn Engel doch
Nic. Aylaes wat sal ick seggen
Mijn wil is als te voor,het veynsen is om niet,

Ick deed my ongelijck, soo ick u trou verstiet,
't Is buyten myne macht een ander te beminnen,
En dat een aer u liefd (gedoogh ick niet) sou winnen,
Schoon ick al veynsen wil, de liefde barster uyt
Lactance ist u ernst, Nicole wert u Bruydt,
Lact. O jae myn lief, 'k versoeck de Gooden tot getuygen
Mijn liefde t'uwaerts sal noch barsten, nochte buygen;
Ick deed u ongelijck, dan Engel niet-te-min
Nicole mach het sijn, stel 't voor'ge uyt u sin.
Nic. Hoe langen tijd aylaes moest ick dat oock besuyren,
Dan ghy versoet het nu
Ambrosia. Dit sou te lange duyren
Men spreeck daer nu niet van, Lactance geef u hand
En ghy myn dochter meé tot teecken vandt verbandt:
De Bruylofs God stort uyt op u zyn milde seegen,
Nic. Lactance doe zyn best myn vader te bewegen;
Het harte van Nicool besit ghy t'eenemael
Lact. Myn lief noch desen dach korts nae het middachmael
Versoeck ick u ten echt, soo 't vader wil gehengen,
Sal hijmen desen dach de Bruylofs wijn noch plengen
Ambrosia. De hoop verseeckert my Lactance zyn genae.
Nicole 't is hoogh tijdt, datmen nae vader gae
Ick weet het vaders hart verwacht u met verlanghen,
Ghy wert in d'open arm van hem met vreughd ontfangen,
Nic. Jupijn vergun myn lief, dat hyme welkoom zy
Vaert wel met dese kus,
Lact. Ick koom me-Vrou flus by,
Ambrosia. De Gooden gunnent u gelieven naer u wenschen:

Lactance.

Ongrontbaer is de grond der Gooden voor de menschen
Wie wederstreeft het geen den Hemel mercklijck drijft,
Sy wil dat aen Nicool myn ziel vereenicht blijft
Jae dat de trou haer schraeght, en weet van geen beswijcken,

O liefde wonder groot en sonder haers gelijcke,
Sy steeckt haer inde broeck, en schut de rocken uyt,
Het is geen vrouwen vond, het is Iupijns besluyt,
Die my door dese wech wild van Catelle trecken,
Dus die zyn wil niet volght schijnt met Iupijn te gecken
Iupijn behoed dat ick niet grover en verval,
Ick gae, en sie te moet, wat 't luck my geven sal.

Ambrosius, Nicole, Ambrosia.

Mijn kind, myn stut en steun van dese stramme leden
'K en kan 't niet uytten hoe u Vader zy te vreden
Nicole, dat ghy u 't sint myne reys naer Room
In 't klooster tot myn vreughdt gedraegen hebt soo vroom,
Ick danck Ambrosia, mits zy haer droegh sorchvuldich
Voor d'eere van myn kind
Ambrosia. Myn Heer ick wast u schuldich
Jck deed alleen myn plicht,
Nic. Daer gingh niet eenen dach
Voor by Heer vader lief, of ick myn moeder sach,
Heer vader 'k waer al dood, had zyt versoeck vergeeten,
Amb. Ick weet het wel myn kind, zy heeft haer wel gequeeten
Jck ken my dese dienst t'erkennen heel verplicht;
Nic. Ick heb niet half zoo veel in't klooster van myn Nicht
Genooten troost en hulp, als wel van moeder, vader
En hadt haer troost gedaen, 't waer vry met my quader
Ambrosia. Myn Heer 't is waer ick heb somts meerder als myn last
Wel in hielt; haer gehaelt en 't mynen huys te gast
Gehouden; oock met een een dach of twee te slaepen
Om dat zy inde lucht; wat meerder vreughd sou raepen,
In't Klooster quam ick noyt, of 'k vond Nicool alleen
Haer tijd verslijtende met naywerck en gebeên;
Soo dra had dan Nicool myn Heer my niet vernoomen;
Of 't eerste woord dat was, is vader t'huys gekoomen,
En seyd ick haer dan neen, soo swomz' in overvloedt

Van traenen en ick kon naeu stillen haer gemoed
Amb. Myn lief, mijn kind hadt ghy nae vader sulck verlange
Ick stort een bracke vloet van blyschap op myn wangen,
Mits my mijn lieve kind soo grooten liefd toe draeght
Nic. Heer vader
Cor. Daer's een knecht die nae myn Heere vraeght
(Wiens Meester voor de poort alreets is afgesteegen)
Versoeckend, of 't myn Heer oock komen sal geleegen
Sijn Heer ter woordt te staen
Amb. Wie ist.
Cor. 'K en weet myn Heer
Nic. Het is Lactance
Ambrosia. Swijgh
Nic. Nu twijffel ick niet meer.
Amb. Ambrosia vertoef (ick moet den Eelman spreecken)
Tot ick weer by u koom.

Nicole, Ambrosia.

Nu sal hy niet meer breecken
Syn eeden noch zijn trou, Ambrosia wat luck
Geniet ick vande Goon, in plaets van voor'ge druck;
Wat vreughd gevoelt myn ziel, aylaes aen d'ander zijde
Verdelgende myn vreughd komt my de vrees bestrijden,
Soo dat ick t'eenemael wanhoopende verval,
Ambrosia. Wat vrees;
Nic. Dat vader licht 't versoeck niet toestaen sal
Niet weetend dat ick heb hem tot myn man verkooren,
En zoo myn dat gebeurd, soo ben ick wis verlooren
Ambrosia wat raet; o neen 'k treê tot hem in
'K voorkoom dat ongeluck 'k ontdeck hem best myn min,
Ambrosia. Myn kindt en doet dat niet;
Nico. Wat sal ick dan beginnen
Soo 't vader hem ontseydt hy stelt my uyt sijn sinnen,
Door dien Catelles liefd noch eenichsints zyn hart

 Besit

Besit; een wanckel hart en dient niet veel gesart,
Ambrosia. Nicole soud ghy sulcx Lactance toe vertrouwen,
Nic. Ontseyd te werden kan quaets genoech moeder brouwen
Te meer wanneer de liefd des vryers zy gesplist
De minste tegenstoot die rockent nuwe twist,
Ick weet Lactance sal my t'eenemael op schieten,
Ambrosia. Ick weet ghy sult eerlangh zyn rechter liefd genieten
Nic. Hoe werd ick wedersyds van hoop en vrees bestreen,
De hoop seyt 't is de u, de vrese seyt weer neen,
Aylaes aen welcke zy sal ick het meeste hellen
Amb. Myn kind stel vrees ter zy, laet d'hoop u vry versellе,
Nic. Ick hoop, doch vrees met een,
Ambrosia. 'K verseecker u syn trou
'K verseecker u van daegh te zyn Lactances vrou.
Nic. De wond die vrees my sloech, kan d'hoop my weer versachten
Ambrosia. U vader sal 't versoeck hem af te slaen sich wachten.
Door dien Lactance niet u vader wijckt in staet
Nic. Hoe houd ick my in toom, als ick aenschou 't gelaet,
Daer my Lactance sal inkoomend meé beloncken;
Ambrosia. Verbergh voor vader kind (so veel ghy kunt) u voncken
Op dat hy niets en merck vant voorige besluyt,
Als ghy hem hebt alleen, barst dan in vreughd vry uyt
Nic. Hoe kittelt ghy myn ziel, de hoop die recht my weder
Ay my ellendige, daer valt se plotslijck neder,
Daer komt myn vader, en Lactance is gegaen,
De vrees voorseyd 't my wel dat 't vader soud af slaen
Ambrosia. Verbergh u rou myn kind.
Amb. Nicool wild nader koomen
't Is nu den tweeden dach, dat ick t'huys quam van Roomen,
En in dees korten tijdt, soo hebben sich verstout
Twee vryers, even rijck, d'een jongh, en d'ander out,
t'Ontdecken my haer min, daer ghy haer in doet branden;
Ambrosia. Een jongman voegt de liefd, een out man is het schande
Amb. Dats waer Ambrosia, ten waert zyn outheyt deé,

Ick had het toegestaen, waert ghy myn kind te vreê
Nic. Twee vryers vaderlief, daer ick geen ken van beyden,
Geen onbekende liefd doet my van vader scheyden;
Doch vaders wil verstreckt u dochter tot een Wet.
Amb. Deshalven heb ick oock den jonghsten afgeset,
Mits ick vast toe vertrou, myn kind, dat u genegentheyt
Niet strecken sal tot dien, in wien ick heb een tegentheyt.
Nic. De Goon behoeden my, Ellendige wat raet,
Amb. Kent ghy den jongsten wel Nicool die naer u staet;
Een vryer hoort sich niet myns oordeels te verkloecken,
Dat hy de Vader derf zyn kindt ten echt versoecken,
Voor hy ten naesten by, de maeghd heeft op zyn zy
Daer ghy 't nochtans niet weet, toont sich dees knecht soo vry,
Of is het met u weet, en hebt ghy 't my versweegen,
Nic. Wat sal ick seggen, laes ick was noyt soo verleegen,
Amb. Segh op Nicool ist soo,
Nic. Ontdeck ick myne brand
Ick vrees myn Vaders haet, en doe my selver schand
En soeck ick dese brandt, (daer't Vader merckt) te smooren,
Soo isser geene hoop, ick ben voorwis verlooren;
Daer Vader (soo ick 't segh) hem licht verbidden laet
Ay my wat ben ick nu in een benaeude staet:
Amb. Hy seyde jae, ghy neen, wien sal ick nu gelooven
Ick merck u brand, ghy soeckt voorgeefs dien uyt te dooven.
Nic. Ick voel de schaemt, die doet my krijgen bloos, op bloos
Mits 'k buyten Vaders weet Lactance voor my koos,
Ambrosia. Mijn Heer vergeef het haer
Nic. Ick kus myn Vaders voeten.

Lactance, Ambrosius, Nicole, Ambrosia.

Lact. Met u verlof mijn Heer dat ick haer druck versoete
Mijn overgroote liefd haer druck niet aensien kan,
Amb. Rijs op mijn kind, rijs op, Lactance is u man
Ick heb op zijn versoeck u hem ten echt gegeven,

Nic.

Nic. O Gooden dacht ick oyt die vreuchde te beleeven
Iupijn noch endelingh, nae voor'ge tegenſpoet
Myn druck op 't onvoorſiens Heer vader weer verſoet,
Amb. Die ſchijnt my naer ick heb veel tegenſpoets verdraegen
Te willen overlaen met vreughd in d'oude daegen
Myn vreughd was meê volmaeckt, waer ick myn ſoon niet quijt
Lact. Vertrout Iupijn, hy komt te voorſchijn t' zijner tijdt.
Nic. Mijn geeſt getuyght hy ſal noch weder by ons koomen
Amb. 't Is nu in't vierde jaer, dat hy my wiert ontnoomen
Ambroſia. Mijn Heer ſtelt uyt ſijn ſin, ſoo veel het doenlijck zy
Amb. In't af-zijn van mijn Soon, maeckt dat ick my verbly
Mijn kind'ren in u vreughd, en eenicheyt van ſinnen
Lor. Een Paadje Heer verſoeckt te mogen ſtaen eens binnen,
Amb. Een Paadje, wiens,
Lor. 'K en weet
Amb. Gae dat hy binnen koom

Pizo by zijn Vader ghekent zijnde werdt in open armen ontfanghen.

Lact. O Gooden wat ick ſie, ick weet naeu of ick droom
Iſt moogh'lijck datter zijn twee ſoo gelijck van weſen;
'K heb Room'lus byder hand en daer is een ontreſen
Mijn lief vergeef het my, dat ick in twijffel ben
'K weet niet wien ick van tween voor Romulus erken.
Nic. Myn ziel wat werdt ons luck van d'oppergoon beſchooren,
Het is myn broeder, die drie jaeren was verlooren
Lact. U Broeder, ach myn lief, u vader ſwijmt van vreughdt
In d'armen van zyn Soon:
Amb. Noyt was ick meer verheught
Myn Soon zyt wellekoom, ach dat dees overgroote
Verheugingh niet en werd door onheyl om geſtooten
Pizo. Myn vader ſchreyd doch niet:
Amb. De blyſchap parſt'mer toe,
Nic. Heer vader gund my plaets, dat ick myn vreughd voldoe

En broeder in myn arm uyt Susters liefd omvange
Pizo. Mijn suster en besprengh met traentjes niet u wange
Ambrosia. Sy schreyd van blydtschap meé
Lact. Heer broeder wellecoom
Pizo. Hoe broeder?
Amb. Iae mijn Soon, het is de Bruydegoom
Uws Susters; 'k heb nu sttacx haer hem ten echt gegeven
Wat laet Jupijn my niet in d'ouderdom beleven
Dat Atropos nu vry den draet mijns levens kort
Pizo. De Bruylofts God mijn Heer op u zijn seegen stort
Dat even groote liefd den and'ren ghy mooght draegen.
So dat zy wederzijds niet luy werd, noch vertraege.
Lact. Die selfde wens mijn Heer moet koomen u ter handt
Ter tijd, wanneer u trou meé elders zy verpand
Dat met u weder gae, ghy leeft in lietd, en vreede, (mede
Nic. 'tGeen u mijn Bruyd'goom wenscht, Heer boeder wensch ick
Amb. Soo soo mijn kinderen verquick mijn oude geest;
Mijn Soon verhael my eens waer ghy al hebt geweest
't Sint ghy my zijt ontrooft in't plunderen van Roomen
Pizo. Heer Vader 'k ben?

In't spreecken van Pizo, komt Lanzetti met zijn Dochter Catelle ter Kamer in ende werdt van Ambrosius gesien.

Amb. Wie daer, Lanzetti wel gekoomen
En ghy mijn dochter meê, versel my in mijn vreught
Mijn Soon (zoo langh gemist) is my weer toe geveught
Lanz. U Soon; o Goon wats dit, wat sien ick voor mijn oogen
'K sie twee Nicools gelijck, dan dees heeft my bedroogen,
'K heb hem op gisteren in plaets van haer gevrijt,
Mijn dochter is haer eer, en ick myn vryster quijt,
Rampsalige wat raet, hoe sal ick my best veynsen
Pizo. Mijn Heer vergeef het my, 'k ben d'oorsaeck van u peynsen
Mijn Vader voegh sich by, dat hy de sin meé vad.
Soo als ick gisteren eerst aenquam in dees stad.

En langhs der ſtraeten gingh, klonck my een ſtem in d'ooren
Die my voor Room'lus riep; en ſchoon niet toe te hooren
Ick wiſt die naem aen my; zoo nam ickſe ter leen,
En keeck naer boven toe, daer my dees Nimph verſcheen,
Die of ick Room'lus waar (myn Heer Lactances paadje)
My vatte om den hals, en melde haer vryaadje,
Ick hoorde wonder toe, doch greep het luck by 't haer
't Wijl my zoo gunſtich was, en nam myn ſlach meê waer
Verwerpende geen luck, 't geen my wiert aengebooden,
Te meer mits 't klaerlijck bleeck te zyn de wil der Gooden,
Die maeckten my gelijck, dien Romulus van leeſt
Die uyt Lactances naem was by me-Vrou geweeſt;
En ſchoon ick naederhand me-Vrou Catel ontdeckte
Haer dwaelingh loegh z'er meê, en ſeyd ick met haer geckte:
Maer Heer vergeeft het haer, 't is myn noch haere ſchuld,
't Geen 't nood lot wil, dat wert, door middelen vervult
En hoe ſeer dat de menſch, zyn harſſens ſoeck te ſlijpen
Noch zyn zy veel te bodt om 't nootlot te begrijpen;
Men ſeyd ghy komt, ick vlucht doch val u inde handt
En ſwijmende Nicool, ſticht ick in u een brandt,
Ghy kuſt, ghy ſtreelt, ghy ſtroockt, ſegt op myn gunſt te ſteunē,
My ſmeeckend om weer min ick laet het aen my leunen;
Dus heb ick op een uyr gelijckende verblind
De vader als Nicool, als Romulus het kind;

Lanz. Ten is niet vreemt; dat ghy Nicool ſweemt in myn oogen
Sy treck u kleeren aen, wie wert dan niet bedroogen,
De ſchortingh is alleen van buyten aent gewaet
Ghy zyt gelijck van ſtem, van ſwijmſel en gelaet.

Nic. Swijm ick myn broeder dan Lanzetti ſoo van weſen
Soo is u dochter oock t'ontſchuldigen in deſen,
Vermits het kleet alleen in d'oogen maeckt verſcheel,
Ick hael u Romulus, 't zy 't wachten u verveel
En ſwijmt myn broeder my, hy ſal myn broeder ſwijmen

Pizo. Soo 't Suſter u gelieft, ay haelt hem daetlick bij me

lie. Soo niet gaet liever meê, op dat daer rijs verschil,
Wanneer ghy koomt gelijck, tot wien men keeren wil
Want 'k weet zy sullen u en hem niet onderscheyden
Iae vader twijffelt self, wien dat hy kies van beyden.
Lanz. 'K verlangh naer het gesicht
Amb. Soo langh 't myn oogh niet siet
Slae ick daer twijffel aen,
Cat. En ick en twijffel niet,
Want 'k heb haer beyd gesien, doch vader niet gelijckelijck
Amb. Lactance voert ghy meê een lievery soo rijckelijck
En even eens geboord gelijck dat van myn Soon;
Lact. Daer is geen onderscheyd, jae Heer 't is even schoon
En Room'lus is u Soon oock soo gelyck van wesen,
Dat ick soo wel als ghy myn Heer voort kiesen vrese
Hoewel ick d'onderscheyd vry bet als yemant weet:
Amb. Van wesen soo gelijck en even eens gekleet
Lactance ghy nochtans sult d'onderscheyt wel gissen,
Lact. Het is luck raeck myn Heer, een Argus sou hier missen
Ambrosia. Lactance heeft gelijck,
Amb. Saeght ghy haer voester meê
Ambrosia. Iae Heer, doch niet gelijck, daer is tusschen haer twee,
Geen onderscheyd van veruw, van bloet, of vlees, te mercken
Cat. Hoe wonderbaerlijck zyn de Gooden in haer wercken
Lact. Dat oordeel, als ghy zyt van d'oorsaeck onderricht:
Amb. Syn zy hier verd van daen 'k verlangh al naert gesicht
Cat. En ick aylaes weet naeu waer ick my sal versteecken:
Want koom ick Romulus voor Pizo aen te spreecken
(Dat licht'lijck kon geschien) zoo beeld hy sich wis in
Dat ick dien Romulus veel meer als hem bemin?
Wat sal dan d'achterdocht myn Pizo doen gelooven
En 't quaetst dees achterdocht is nimmer uyt te dooven,
Hoewel de Gooden zyn getuygen; dat myn eer
Aen 't wag'len was, doch niet gevallen is ter neer,
Lact. Ambrosia aenmerck d'ontsteltheyd van Catelle.

Ambrosia. Ik merkt, de schaemt en vrees, die schijnẽ haer t'ontstellẽ,
Mits zy 't bedroch niet weet, z'en weet niet wat zy wil.
Cat. Cattelle schoon u keur op Pizo dan al vil,
Soo derf ick niet door schaemt dien Romulus aenschouwen
O ongeluckichste Catel van alle vrouwen,
Aylaes de vrees en schaemt die maeckent my te bangh
Amb. En koomen zy noch niet, dit wachten duurt te langh

Pizo, Nicole weder in't Paadjes kleet.

Lact. Daer zijn zy
Cat. Gooden gun aen myne oogen klaerheydt
Dat ick den rechten kies:
Lanz. 'K verklaer u op myn waerheydt
Ick sie geen onderscheyd
Amb. Dat meer is 'k voel myn bloet
Dat treckt soo veel tot d'een als het tot d'ander doet,
Het oogh en heeft geen keur, 't bloet hoort nochtans te tuygẽn
Pizo. Heer vader.
Nic. Vader.
Amb. Goon tot wien sal ick my buygen,
Ghy swijmt, doch zijt my beyd van bloet niet even nae
Lactance wijst mijn Soon tot wien van tween ick gae
Lact. Mijn Heer ick twijffel, kies, keur doet u niet verliesen
Amb. O neen ick mocht u knecht wel voor mijn Pizo kiesen
Lact. Mijn Heer Lanzetti kies, of neem me-Vrou u keur
Ick stel u Romulus, Nicool, en Pizo veur,
Amb. Lactance 'k sie haer niet, waer mach Nicole blyven:
Lact. Mijn Heer ick stel u veur drie naemen in twee lijven
Een van dees twee mijn Heer, schoon ick het selfs niet weet
Wie 't zy, is u Nicool en Roomlus in een kleet
Amb. 'K en kan dat niet verstaen, Lactance spreeckt te duyster

Pizo om't geselschap meer te verabuseren, spreeckt als Nicole Lactance aen.

Pizo. Mijn lief ontdeck de saeck, geef dese nevel luyster

Lact.

Lact. Ick kon u niet 't woord lief maeckt dat ick niet en dwael,
't Geselschap geeft gehoor, tot ick de saeck verhael.
Me-vrou Nicool op my, en ick op haer ontsteecken
In min, jae ondertrout, deed 't af-zyn my die breecken
't Wijl Heer u dochter was nae Fabrian vervoert,
Heeft my me-Vrou Catel het hart door min ontroert,
Iae soo, dat ick de liefd uws dochters had vergeeten,
Welck weder koomende quam haest mijn liefd te weeten;
Des zy haer (weetende de plaets) op seeck're nacht
Een weeck geleen verstack, aenhoorende myn klacht
Met duble harten wee, in 't soetst van ons vryaadje
Ick my ontvallen liet het derven van myn Paadje,
Dien welgeminde knecht, die my soo hadt behaeght?
Wat werckt de liefd niet al in een verliefde maeghd;
Nicool op hoop van my als d'eerste te behaegen
Gaet my haer dienst verkleet in paadjes schijn op draegen
Sy noemt haer Romulus, en dient my wonder wel,
Ick vind haer trouen send haer nae me-Vrou Catel
(Den tweeden dach voor dees, om haer myn liefd t'ontdecken)
Die (door Nicool vervoert) soeckt tot haer liefd te trecken;
Me-vrou Nicool verbaest, weet niet in dit geval
Hoe zy haer by me-Vrou Catelle draegen sal.
Naer praet en weder praet, wert endelingh beslooten,
Dat ick allensjens dien heel van Catel verstooten,
Doch soo behendichlijck, dat ick gants niet en merck
(Uyt vrese voor de wraeck) dat het zy Roomlus werck,
Mits datmen staeck soo langh ten weder-zy mins lusjens.
Dees middel wert bestemt besegelt met veel kusjens;
Ick levende op hoop myn Romulus verwacht,
Doch krijgh de mie, dat my me-Vrou Catel veracht,
Ick gae op gisteren haer deur voorby, begeerich
Wat d'oorsaeck wesen mach zy treckt haer hooft afkeerich
My siend' ter venster in, en keert my toe de neck
En scheert (soo dat ick 't merck) met myne liefd de geck,

 Ick

Ick ſtae verbaeſt en weet naeu wat ick ſal beginnen,
'K ſoeck, (doch en kan haer niet) te bannen uyt myn ſinnen.
Hoe ſeer ick doe myn beſt;dies is myn laetſte raet
Dat Room lus uyt myn naem noch eensjens derwaerts gaet
Om d'oorſpronck van haer haet(waſt doenlick)te doorgrondẽ,
Nicole weetend hoe zy met Catelle ſtonde
Moet nochtans derwaerts gaen,vervreemt van alle hoop,
Vind u gekeert van Room en ſtelt het op der loop,
En gaet haer tot me-Vrou Ambroſia verſteecken
Ick koom naer onderſoeck haer daer van daech te ſpreecken,
Ick merck myn faut myn Heer,en haer oprechte min,
Catelle onder dies roept myn Heer Pizo in
En meent zy heeft Nicool (myn Romulus voor deſen)
Alſoo d'een d'ander ſwijmt gelijckmen ſiet van weſen,
Men let op zyn verhael,wat vorder zy geſchiet
Blind is hy die de wil der Gooden niet en ſiet,
En die haer wil beſpeurt en niet en volcht, dwaelt grover.

Lanz. Wie merckt de wil der Goon,en geeft ſich dan niet over
Ick merck het al te wel 't is 't Hemelſche beſluyt.

Spreeckt Nicole in plaets van Pizo onwetende aen.

Heer Pizo iſt u ernſt, Catelle is u Bruyd,

Amb. Ten is niet vreemt myn bloet te kruypen ſcheen tot beyden
Ghy ſijt my even nae,ſchoon 'k niet kan onderſcheyden
Wie dat myn Pizo,of wie myn Nicole zy:

Spreeckt Nicole in plaets van Pizo onwetende aen.

Cat. Myn Bruyd'goom dat ghy wiſt,hoe ſeer ick my verbly,
Soo ſeer niet om 't genot van liefd,als wel dees kennis
Op dat u achterdocht(dat mijne eer geen ſchennis
Van d'eerſte Roomlus leed)gedooft zy t'eenemael,

Amb. Dat nu de Bruylofs God van d'Hemel neder dael
En ſtort op deſe twee paer zielen uyt zijn zeegen, (gen

Ambroſia. Het geẽ den hemel voegt daer ſtel geen menſch ſich te-

Spreeckt.

Spreeckt Pizo in placts van Nicole aen.

Lanz. Nicole ſchoon ick ben, myn hoop en liefſte quijt
Soo is myn ziel geruſt; mits ghy Lactances ſijt
Het geen ick aen haer hadt, ſtel ick Heer in u handen.

Lactance in't ombelſen van Pizo ontdeckt Nicole.

Nic. Lactance houd, 'k ontſlae u noch niet uyt myn banden
Aenvaerd geen tweede lief, voor ick u eerſt ontſlae,
Lact. Het oogh en heeft geen keur tot wien van twee ick gae
Nic. Ick ben Nicool myn ziel u Romulus voor deſen
Pizo. Ick ſal u Romulus en Pizo t' ſaemen weſen;
Cat. Schoon ghy het ſecht myn lief, ick twijffel echter noch,
Amb. Lactance en Catel, ſchoon heeden door bedroch
Mijn Kinderen verkleet (wie dat zy willen) ſchijnen
De nacht ontdeckt bedroch en geeft elck een de zyne.

FINIS.

